

UTROPPIA

STUDENTAVISA I TROMSØ

31. JANUAR 1986

NR. 1

11. ÅRGANG

TVILSOMT VEDTAK I STUDENTRÅDET

Studentrådet vedtok like før jul å la fem kroner av semesteravgiftsøkninga gå til å lønne Studentutvalgets leder. Dette vedtaket ser ut til å være i strid med hovedallmøtets ønske om hvordan velferdspenger skal fordeles. Forslaget til vedtak kom fra Studentutvalget.

SIDE 3

FIASKO FOR KVINNESTUDIET

Mye skrik og lite ull kan være betegnelsen for den buklanding den nyopprettede semesteremnet i kvinnestudier har foretatt.

Bare fem personer møtt på info.møtet og én person på forelesningene.

SIDE 12

MEDISINERSTUDIET

SIDE 2

GLAHN OG FALDBAKKEN

SIDE 6/7

STUDENTHUSET

SIDE 9

STUDENTSTAFETTEN

SIDE 12

LEDER:**Våre egenrådige ledere**

Studentutvalget og Studentrådet har gått langt ut over sine myndighetsområder ved å heve semesteravgiften med 5 kroner og gi pengene til leder i Studentutvalget.

Det er bare Hovedallmøtet på Universitetet som har rett til å heve semesteravgiften. Et så alvorlig vedtak kan ikke skje som hastesak på et møte i Studentrådet. Selv om Studentrådet er vårt høyeste organ mellom Hovedallmøtene, så kan det ikke vedta hva som helst. I denne saken har Studentrådet endatil gått på tvers av vedtak fattet på Hovedallmøtet. Det virket for oss temmelig uforståelig at Studentutvalget fremmet forslaget. Studentutvalget er opprettet for å sette ut i livet de vedtak som Hovedallmøtet fatter. Dette er Studentutvalget sin mest viktig oppgave.

Det er enda viktigere sider ved denne saken. Den slurvete og tilfældige saksbehandlingen som preger denne saken er en trussel mot tillitsforholdet mellom studentene og dertes tillitsvalgte.

Studentene må kunne føle seg sikre på at det de er med på å vedta på Hovedallmøtet blir satt ut i livet så samvittighetsfullt som bare mulig. Studentutvalget har med sine fortolkningskunster gjort folk usikre. Av egen interesse bør de fremme denne saken for godkjenning på førstkommende Hovedallmøte.

Studentrådets støttemidler

Nå er det igjen på tide å søke om støtte fra studentrådet. Reglementet for fordeling følger vedlagt, og vi ber dere legge spesielt merke til § VI-II, og IX, som gjelder krav til søknadene, og § XII, som gjelder behandlingen av dem.

Legg merke til at det for første gang søkes om støtte for et helt år av gangen. Potten som skal fordeles er i år på kr. 59.000,-.

Søknadene må være SU i hende senest tirsdag 11. februar.

Saken vil bli behandlet i studentrådet torsdag 6. mars.

STUDENTUTVALGET**Tregangersregelen og medisinstudiet**

Forskere som er tilknyttet eksamenskommisjonene ved medisinstudiet, fremmet i høst et forslag om å gjenninnføre tregangersregelen for bestått eksamen ved fakultetet. Forslaget har skapt en prinsippdiskusjon om hvilke krav som skal settes til de kommende leger.

De tre eksamenskommisjonene som har fremmet forslaget om gjenninnføring av regelen, begrunner dette med at en da lettere kan få bukt med studenter som «spekulerer» i systemet. I forslaget deres heter det at det ikke er noe skille mellom studenter som kan attestere gyldig fravær og studenter som ikke kan det.

Dermed åpnes muligheten for bevisst å ta eksamen 3-6 måneder etter ordinær eksamen. Et annet hovedargument for gjenninnføring av regelen har sin bakgrunn i at det pr. idag finnes noen mekanismer som kan sile bort udugelige studenter. Dette ser de på som uheldig, både for studentene selv og for allmennheten som i siste omgang får lide under disse uduelige døgenikter. (egen anm.)

De gjør det også til et argument at svake studenter lettere kan komme gjennom et medisinstudium i Tromsø enn ved andre læresteder, hvor antall eksamensforsøk er begrenset. Et tredje hovedargument mot den nåværende ordning er at et ubegrenset antall eksamensforsøk for en og samme student er en uheldig ressursbruk, sett på bakgrunn av at medisinstudiet er et lukket studium.

Studentene har tatt kraftig til motmæle mot eksamenskommisjonenes syn. I et skriv til studentallmøtet heter det at forslaget er en mistenkeligjøring og en mistilltserklæring til studentene generelt og det grenser mot det absurde å hevde at et universitetsstandard er avhengig av antall ganger man kan framstille seg til

eksamen. Videre heter det at ut fra eksamenskommisjonenes argumentasjon skulle standarden ved universitetet på Island være bedre enn ved de norske universitet. Når det gjelder kommisjonenes uttalelse om nivåsenkninga i forhold andre universitet, blir dette tilbakevist med at UiTø forlanger 65% riktig besvarelse, mens andre norske universitet forlanges det 50% riktig besvarelse for å passere gjennom en eksamen.

Dermed blir det meningsløst å snakke om at Tromsø-kandidatene er lavere kvalifisert, selv etter tredje gangs forsøk. Saken har enda ikke vært oppe i universitetsstyret og det skal bli interessant å se hvilket syn styremedlemmene legger for dagen.

EVEN ARNTZEN**«Etter inkvisisjonen»****Historisk musikkbegivenhet.**

Hvorvidt behovet for sjelesørging var presserende under eksamensfesten for historie grunnfag like før jul, skal i denne sammenheng være usagt. Men arrangørene, hovedfagsstudentene ved historie, hadde iallfall lagt alt til rette for et vellykka arrangement med såvel gløgg som spesialpyntede kakestykker til hver enkelt av de slitne kandidater.

Kveldens klimaks blei utvilsomt en høyst iørefallende bluesperformance som to av grunnfagsstudentene stod for. Uten at vi skal komme nærmere inn på teksten, kan vi såvidt antyde at det gjennomgående tema både tekstuellet og musikalsk inneholdt visse spor til sunn og kreativ kritikk av undervisninga og de administrative irrganger ved ISV.

Foranledningen til denne tilstelningen blei lagt tidligere sist høst da grunnfagsstudentene stod som ansvarlige initiativtakere til en fest ved det noe selsomme navn «Det store Hamskiftet». Nå går utfordringen videre til lærerne ved historieseksjonen om å følge opp denne såvidt gryende tradisjon. Uansett, honnør til initiativtakerne!

I REDAKSJONEN:

Johnny Ask
Steinar Johansen
Kristin Johannesen
Torunn Pettersen
Håkan T. Sandersen
Hanne Gjermo

REDAKSJONSSEKRETÆR

Harald Gjesvik

ØKONOMISEKRETÆR

Bjørn Brox (ansv.)

FOTOGRAFER

Tage Stabell-Kulø
Bjørn Erlandsen

UTROPIA

Adr.: Postboks 678, 9001 Tromsø, tlf. 81 688 linje 386.

Vi har lokaler i kjeller på ISV, og kan treffes der.

Mandag, tirsdag, torsdag, fredag 11.00-13.00

UTROPIA er et organ for studentene ved Universitet i Tromsø og kommer ut to ganger i måneden.

Redaksjonen er valgt på et uavhengig radikalt grunnlag.

Annonsepris: Kr. 3,50 pr. spaltemm.

Trykt i 1600 eksemplarer.

Trykk: A/S NOR TRYKK, NARVIK.

- TRIKSING MED SEMESTERAVGIFTA

Hvem bestemmer egentlig over semesteravgifta? Den 10-kronersøkninga vi opplevde dette semesteret ble vedtatt i Studentrådet som hastesak like før jul, etter forslag fra Studentutvalget. Det synes som om Studentutvalget og Studentrådet med dette er på kollisjonskurs med studentdemokratiet. Dette gjelder ikke minst hvordan pengene skal fordeles.

UTROPIA:

Bjørn Brox – Torunn Pettersen

Det saken dreier seg om er følgende: Dersom grupperinger eller enkeltpersoner som er misfornøyd med vedtak på Hovedallmøtet (HAM), kan gå til Studentrådet (SR) og få det til å ta nye avgjørelser som de ser seg mer tjent med, er vi inne på nye veier i studentpolitikken. At SR er høyeste organ mellom hovedallmøtene betyr nemlig ikke at det kan omgjøre beslutninger som alt er fatta på HAM.

Og vi er inne på ville veier dersom det er slik at de enkelte studentorgan bare kan gå til SR og be dem forhøye semesteravgifta hver gang kassa blir for fort tom. Dette vil være konsekvensen dersom SUs definisjon av semesteravgiftas budsjettekniske plassering er riktig.

STUDENTSTYRT

På landsbasis ligger semesteravgiftas størrelse ved UiTø sånn midt på treet. Spesielt for oss er at mens økninger andre steder ofte pålegges av administrasjonen, er økningene her kommet som et resultat av studentenes egen vilje, uttrykt gjennom vedtak på HAM, og for direkte å komme studentene til gode. Semesteravgifta blir likevel budsjettført av Samskipnaden under de såkalte velferdspengene.

HAMS ØNSKER

Våren 85 ble det f.eks. vedtatt på HAM å øke semesteravgifta med kr. fem fra og med høsten 85 for å styrke Studentradioens økonomi. Dette ble imidlertid ikke nødvendig fordi Studentradioen likevel fikk de midlene den trengte via en tilleggsbevilgning fra Samskipnaden. Det ble derfor ingen semesteravgiftsøkning i høst.

På siste HAM før jul ble det så i forbindelse med budsjettdebatten gjort følgende vedtak: «Hvis velferdspotten øker med mer enn inflasjonen, ber HAM om at økningen fordeles jevnt på Studentutvalget, Utopia, Studentradioen og TSI.»

SUS FORSLAG

Det neste som skjer er at SU på Studentrådsmøtet før jul fremmer et forslag som hastesak. Forslaget går ut på at semesteravgifta for våren 86 skal økes med kr. 10,-, og at fem av disse kronene skal gå til radioen – på grunnlag av HAM-vedtaket fra våren 85 – og at de resterende fem kronene skal gå til honorering av Studentutvalgsleder.

Man kan nok stille spørsmål ved om hvorvidt HAM-vedtaket

fra i fjor og fem kroner til radioen fortsatt gjelder siden de fikk sine penger fra annet hold. Tildelinga er i det minst et ønske fra et Hovedallmøte. Derimot er det adskillig større grunn til å spørre om ikke SRs vedtak om å øke semesteravgifta i det hele tatt, og særlig måten midlene skal brukes på, kommer i konflikt med ønsket fra siste HAM om hvordan en eventuell økning av velferdspotten bør fordeles.

Anne Solheim som var SU-leder fram til jul, sier følgende til Utopia: «Jeg står ved vedtaket i Studentrådet og mener at det ikke kolliderer med HAM-vedtaket, ganske enkelt fordi det ikke er de samme pengene det er snakk om; semesteravgiftsmidler og velferdsmidler tilhører ikke samme pott». Hun sier videre: «SU var imidlertid klar over at det kunne bli diskusjon om dette, og vi delte derfor ut det aktuelle HAM-vedtaket på studentrådsmøtet. Bortsett fra et par kommentarer ble det ingen diskusjon, og SUs forslag ble vedtatt av et nesten samla Studentråd».

LITE INFORMASJON

Morten Sætran som er studentrepresentant for Universitetsstyret i Studentrådet, var en av dem som var med på å fatte vedtaket. Han sier: «Vurdert i ettertid kan det virke som om forslaget SU la fram på Studentrådsmøtet kommer i konflikt med vedtaket fra HAM. Dessverre husket hverken jeg eller de andre medlemmene i Studentrådet vedtaket fra HAM, og SU gjorde svært lite for å opplyse om det. Dette er beklagelig fordi det er SU sin oppgave å sette i verk de vedtak som gjøres av HAM. Vi stolte vel for mye på SU i denne saken.»

BUDSJETT-TEKNIKK

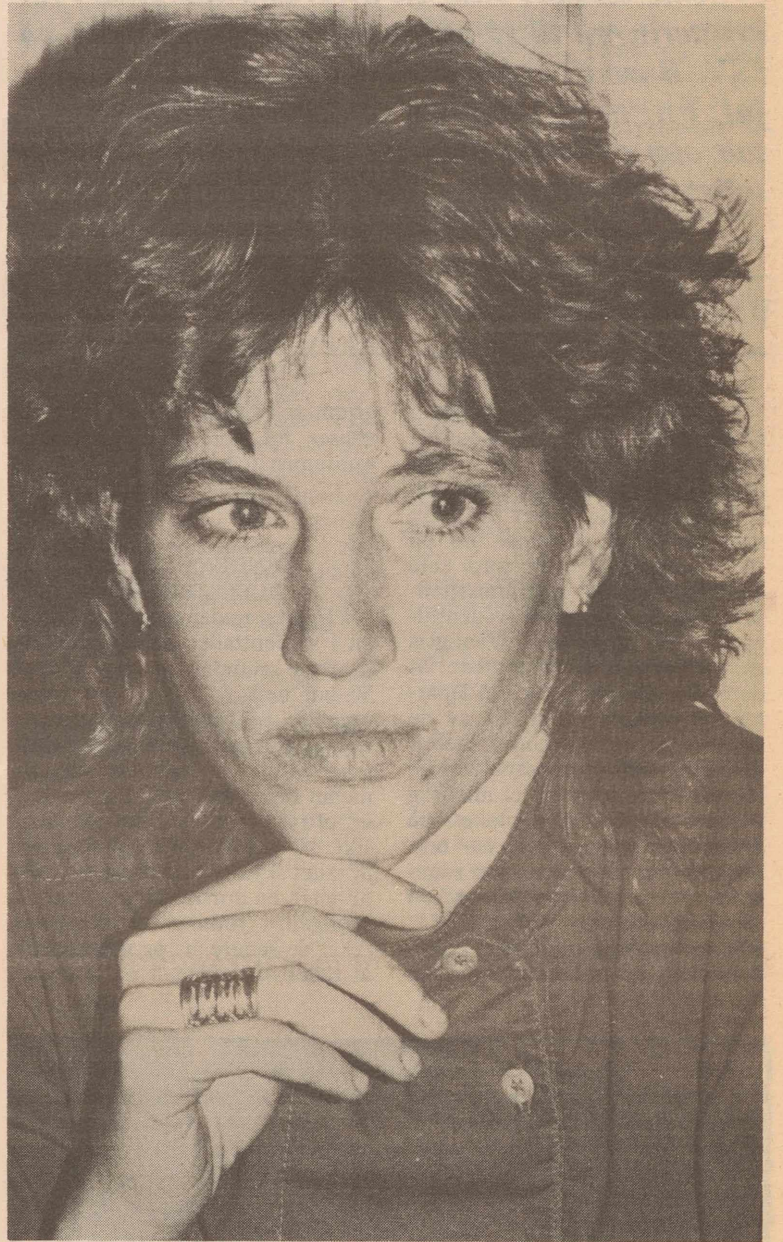
Det kan altså se ut som om det er et definisjonsspørsmål om hvilke penger som skal hentes hvor, som har ført til denne situasjonen. Det skillet som SU påberoper mellom semesteravgifta og velferdspotten virker midlertid svært kunstig, selv om det i første omgang kanskje er budsjett-teknisk riktig. Men SUs skille kommer i et litt merkelig lys når man ser på sakspapiret til denne Studentråds-saken. Der er nemlig radioens femmer tatt med i Samskipnadens oppsett av midler i 1986. Ufra dette kan man fristes til å si at SU ikke bare er på kollisjonskurs med HAM, men også med seg selv.

Nå skal det sies at det ikke er lett å holde styr på de budsjettmessige irrganger, og noen og en hver kan gjøre seg skyldig i misforståelser. Det kan også være tilfelle i denne saken. SU har likevel ansvar for at vedtak som gjøres er formelt riktige.

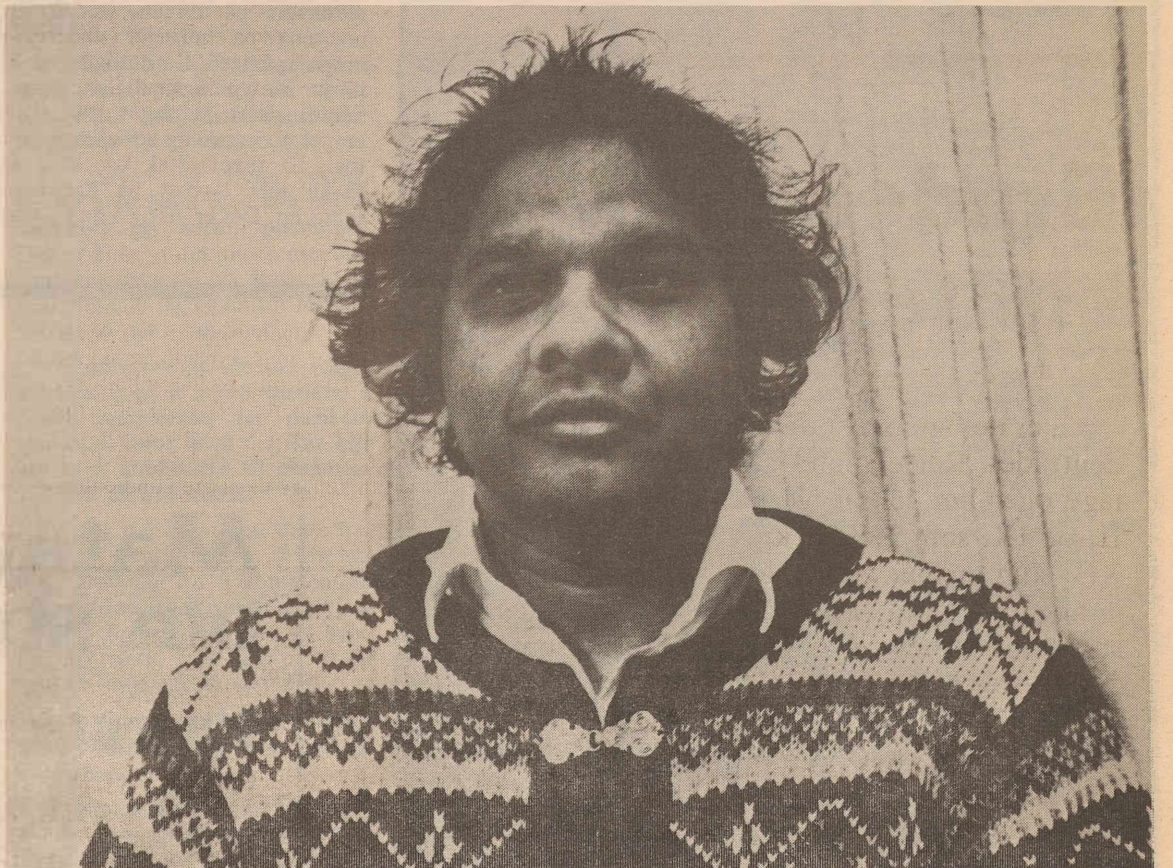
PRINSIPPDEBATT

De prinsipielle sidene ved denne saken er så viktige at det er påkrevd å få klarhet i hvordan reglene egentlig er. Dersom vedtaket i SR viser seg å være feil, er det en grov feil som må rettes opp.

Dessuten – selv om en ekstra 10-kroning pr. semester ikke tynger – eller letter – så mye i den enkelte students pengepung, vil vi i et senere nummer prøve å komme tilbake til hva semesteravgifta brukes til. Kanskje er det på tide med en prinsippdebatt om hvorvidt det er riktig at den bare skal fortsette å øke. I alle fall må det skapes en klarhet som gjør at ingen grupperinger får anledning til å trikse og mikse med semesteravgifta. Det er jo til syvende og sist medstudentenes penger det gjelder!

Anne Solheim, ex-leder i SU: Jeg står ved at SUs forslag i Studentrådet var formelt riktig.

Sivarah er påtroppende leder i SU og vil nyte godt av vedtaket i Studentrådet.

Ikke matnyttig nok ?

BARE 13 PÅ SAMFUNNS- VITENSKAP GRUNNFAG

Semesterstart viste en overraskende svikt i rekrutteringen til samfunnsvitenskap grunnfag på ISV. Bare 13 studenter begynte på faget nå over jul. For to år siden var tallet over 50! Saken er tatt opp på instituttet, der man omtaler studenttallet som «foruroligende lavt».

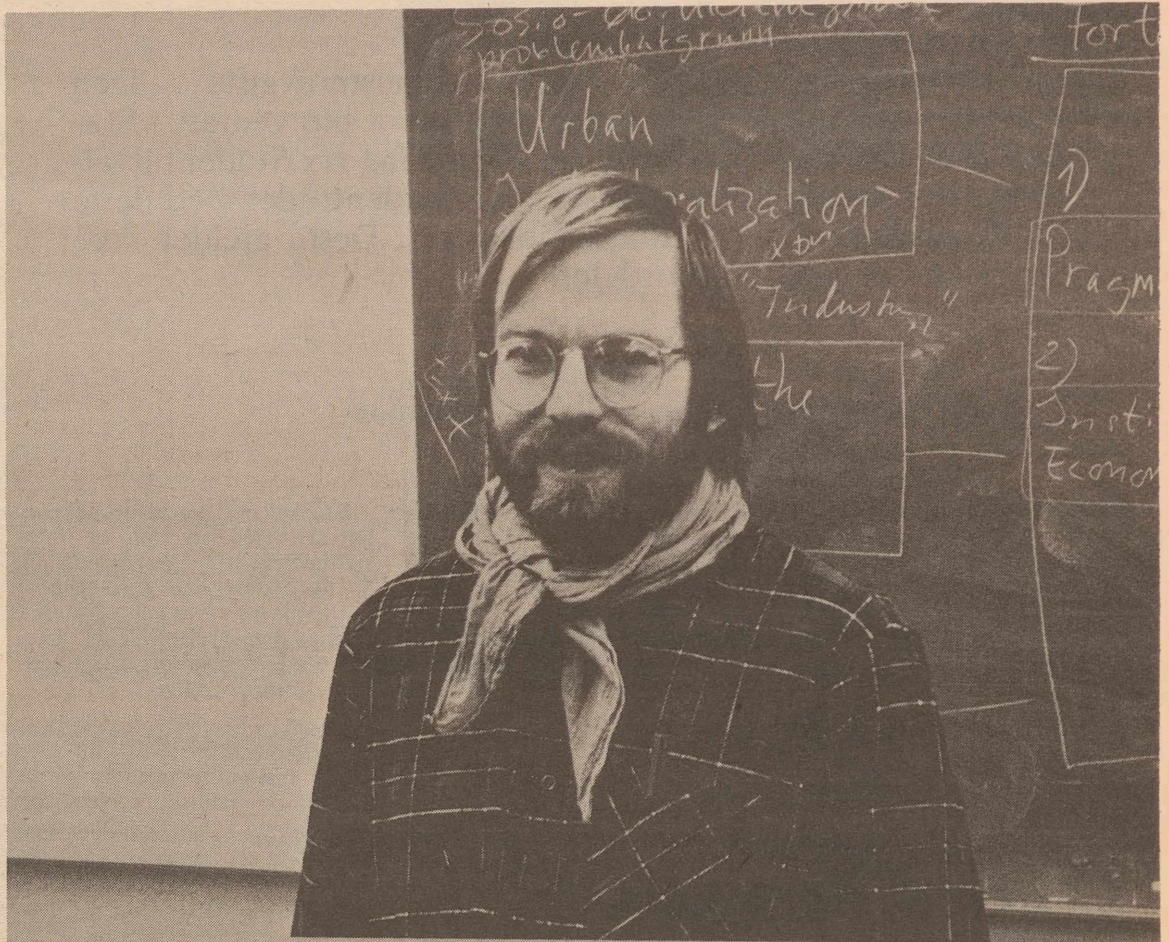
UTROPIA: Bjørn Brox

Er studiet i samfunnsvitenskap nå kommet totalt i utakt med studentenes ønsker i dag, eller er det tilfeldigheter som ligger bak det lave studenttallet? Det er dette man nå stiller spørsmål om på ISV. Saken er alvorlig, fordi hele embetsstudiet i samfunnsvitenskap står og faller med studenttilgangen på grunnfaget. Vanligvis går halvparten av studentene videre til mellomfag, og fjerdeparten tar embetsstudiet. Et av de største fagene på Universitetet, med et 20-talls fast ansatte lærere, står nå i fare for å bli et mini-fag dersom det siste opptaket på grunnfaget gjenspeiler en tendens. Det er dette man har i tankene når Seksjonsorganet på Samfunnsvitenskap uttaler 20.1: «En permanent nedgang i studenttallet på samfunnsvitenskap

grunnfag vil ha store konsekvenser for hele studietilbudet i samfunnsvitenskap».

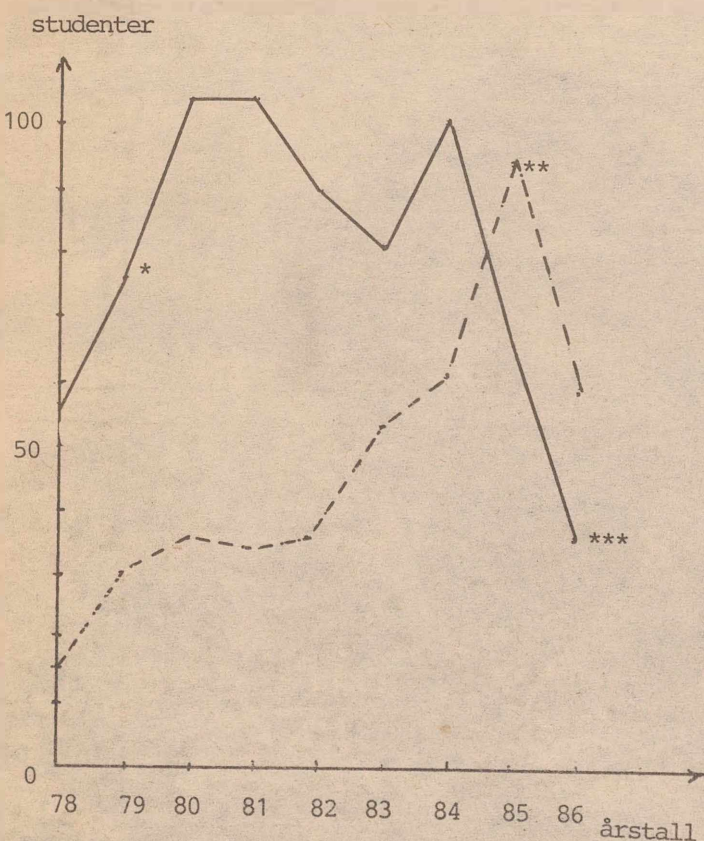
TENDENS ELLER TILFELDIGHET?

I figuren under ser vi utviklingen i studenttallet på samfunnsvitenskap grunnfag de siste 8 åra. Vi har bedt formann i seksjonsorganet på Samfunnsvitenskap, Nils Aarsæther kommentere tallene: «Tallet er svært lite, men vi mener det er for tidlig å si om det er uttrykk for en svikt på lang sikt. Vi satsar i første omgang på at tallet skyldes tilfeldigheter. Det har vært en forskyvning i rekrutteringen i retning av høst-opptaket de senere år, og vi satsar på at tallet blir normalt på årsbasis.

Nils Aarsæther, formann i Seksjonsorganet på Samfunnsvitenskap, ønsker eventuelle etternølere velkommen til samfunnsvitenskap grunnfag.

Studenter på Samfunnsvitenskap grunnfag (—) og på Offentlig Forvaltning (---) 1978-86.

* Begrenset opptak, over 100 på venteliste.

** Et ekstra opptak dette året

*** Prognose, forutsetter 22 studenter til høsten

Kilde: Adm. ISV v/Jens Bjørnåvold

Vi bør ha 50 studenter på årsbasis, så det vil bli kritisk dersom ikke høstopptaket blir bedre enn det vi nå ser».

Hva vil Instituttet gjøre for å møte denne situasjonen?

«I første omgang vil vi ikke gjøre annet enn å ønske eventuelle etternølere velkommen som studenter hos oss. De som nå tar faget vil få nytte av at veilednings-situasjonen. Det blir færre å dele ressursene på. På lang sikt må vi nok tenke på endringer i undervisningsopplegget. En mulighet er å tilby fordypningsmuligheter innenfor deler av faget, for eksempel sosiologi og sosialantropologi. Et annet tiltak kan være å tenke mer bevisst på karisma-faktoren. Det er viktig å ha kjente

og populære forelesere. Faget hadde mange studenter da Cato Wadel og Ottar Brox drev det, og de trakk nok noen studenter på navnet».

Trond Thuen, som er ansvarlig for grunnfaget, kan også tenke seg endringer på lang sikt: «Vi håper jo at den oppsiktsvekkende lave studenttilgangen er forbigående. Men hvis ikke høst-kullet har normal størrelse, kan jeg tenke meg endringer. En mulighet er å starte et distansetilbud i samfunnsvitenskap grunnfag. Det er et tiltak som har vært svært vellykket på historie.

IKKE MATNYTTIG NOK?

Er studentene redde for å be-

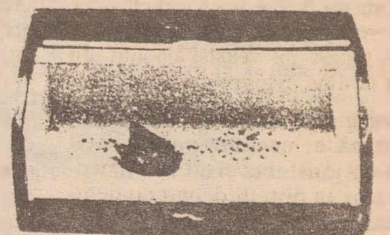
gyne på samfunnsvitenskap i dag fordi faget ikke er matnyttig nok? Av figuren ser vi at grunnfaget for tiden faller, mens Offentlig Forvaltning på ISV vokser. Samtidig har juss startet, og har på to år fått 70 studenter. Med andre ord: På samme tid som studielånene er blitt dyrere, så har Samfunnsvitenskap fått sterkere konkurranse. Trond Thuen kommenterer denne tendensen slik: «Våre kandidater har aldri hatt problemer med å få arbeid. Men det er nok slik at f.eks. offentlig forvaltning og juss umiddelbart blir oppfattet som mer rettet mot arbeidsmarkedet. Man må vel tro at veksten i disse fagene er et uttrykk for at studentene er blitt mer opptatt av det matnyttige».

Matnyttig om studielån.

Studenter • Skoleelever

Opprett studiekonto hos oss.
Det gir rett til:

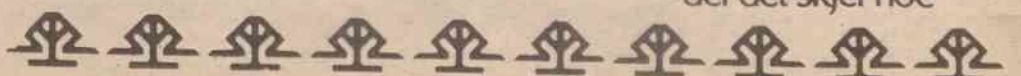
Forskuddslån
Tilleggs-lån
Etableringslån

Ta kontakt med oss for nærmere opplysninger.

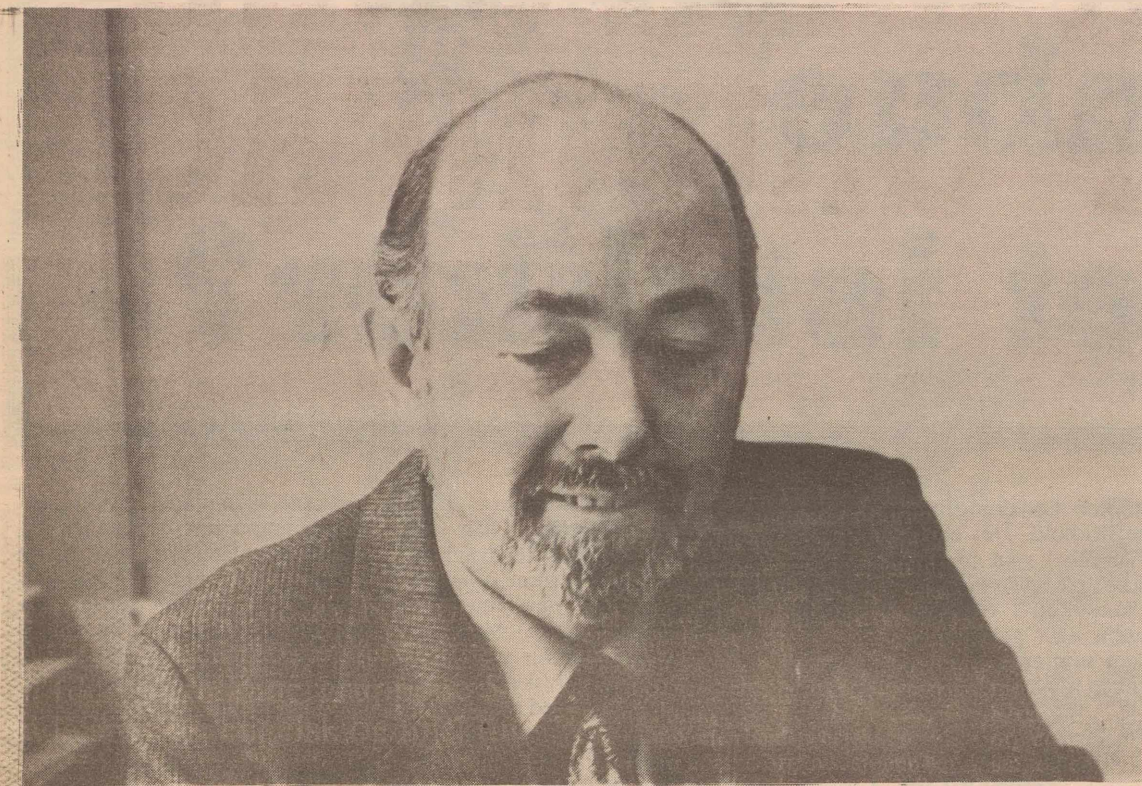
Tromsø
Sparebank

-der det skjer noe

«JEG STÅR PÅ STUDENTENES SIDE»

Til lags åt alle kan eg gjæra.

UTROPIA: Johnny Aak

Du har nå sittet som rektor i et semester, har stillingen svart til forventningene?

Ja, det spørs jo hvordan man ser det, men jeg må innrømme at det har vært mer arbeidskrevende en jeg hadde tenkt meg. Jeg har jo vært i universitetssystemet i 20 år, og trodde at jeg kjente universitetssystemet godt, men jeg må innrømme at det har vært svært mye jeg måtte lære. Ut i fra det så har det vært et svært arbeidsomt, men interessant semester.

– Så du lengter ikke tilbake til ISV?

Nei – det gjør jeg ikke fordi jeg er innstilt på å gjøre denne jobben. Det er ikke min natur og lengte tilbake til det jeg nettopp har forlatt.

Kan du nevne noen universitetspolitiske saker der du skiller deg ut fra din forgjenger Helge Stalsberg?

Jeg vet ikke hvor langt jeg vil akseptere den problemstillingen. Vi er jo nokså ulike personer, og ser dermed nokså ulikt på en del generelle univeriversitetspolitiske saker, og er opptatt av en del forskjellige ting.

Men kan du nevne noen konkrete saker som er aktuelle dette semesteret?

Jeg har jo og er opptatt med dette med å få konkretisert planene med utbygging og iverksetting av kunst og kulturfag, dette har jeg vært opptatt med siden jeg kom inn i denne stillinga.

Kan du nevne noen enkeltsaker der studentenes argumenter har veid tyngst på vekstskåla når du skal ta dine avgjørelser?

Jeg har sett som en hovedoppgave både innenfor universitetet og i nasjonal universitetssammenheng og ta opp til debatt studentfinansieringen og velferdspolitikken til studentene. Når det gjelder studentenes aktiviteter i råd og utvalg, så er det klart at det er DE som er pådrivere, og det er først og fremst studentene som har levert argumentene. Så både

og styret har stått på studentenes side. Nå viser de statistikker vi har at det er enighet i de aller fleste sakene som behandles i styret. Det viser seg også at dissensen er meget lav.

– Enkelte mener at dere i styret er for lojale mot vedtak fattet i instituttrådene, er dere offer for særinteressene?

Nei, det er et galt uttrykk å si at vi er offer. Men det er klart at enstemmige instituttrådsvedtak er det meget vanskelig og komme utenom.

– Hva er ditt syn på at vitenskapelige ansatte bruker universitetet som base for oppbygging av private firmaer, og deretter slutter?

Jeg har ikke opplevd problemstillingen slik. Det problemet vi i stigende grad kommer til å få, er og klare å holde på det personalet som er etterspurt både ved andre universitet og i det private næringsliv. For å hindre denne flukten må vi legge forholdene til rette slik at folk blir.

– Hvorfor har sentraladm. tatt opp 45 can. scientstudenter i akvakultur når disse ikke får tatt de nødvendige kurs ved IFF?

Bakgrunnen for dette ligger før min tid, og detaljnnsikt i dette har jeg ikke. Når det gjelder de fysiske vilkår disse studentene får så er det en høyt prioritert sak i styret. Vi vil satse på provisorieløsninger i gjennomgangsbygget. Det nye bygget vil ligge så langt fram i tid at det kan ikke løse de akutte plassproblemer en har i dag. Den straksløsning vi har, er å påbegynne en etappevis påbygging av gjennomgangsbygget.

– Universitetet har i dag store problemer med å holde på å skaffe kvalifiserte folk innenfor fag som jus, data og fiskerifag, hvilke tiltak mener du må til for å løse problemet?

Dette er en situasjon vi må drøfte med de ulike institutt studenter og ansatte. Jeg kan ikke her og nå gi noen konkrete løsninger på dette spørsmål. Men det er sikkert at den store studentøkningen i de siste åra har skapt koordineringsproblemer ved enkelte institutt. Men det er jo klart at det ikke finnes noen sesam-sesam løsninger på dette, en å ta

problemene når de kommer. Jus er et fag som vil få de største rekrutteringsproblemer i framtida, fordi at det skal bygges opp en stor stab over svært kort tid. Dette med rekrutteringen er et nasjonalt og politisk problem som må løses mellom et samarbeid med alle universitetene og politikerne. De løsninger som hittil har vært prøvd – det såkalte B. regulativet har jeg liten tro på, det er et usolidarisk system.

– Situasjonen blir jo ikke noe bedre når det tar opptil 2 år og besette toppstillinger, kan ikke denne tiden reduseres kraftig?

Jo, det burde la seg gjøre, men en ansettelsesprosess er meget formalisert og tidkrevende prosedyre, så det er et svært problem. Det har vært forsøkt med en viss rasjonalisering, men det har ikke kommet noe ut av det. Men jeg er enig at dette er en ting vi burde angripe igjen. En ser nå at det blir langt vanskeligere å få folk til å sitte i bedømmelseskomiteer, så dette er et tilbakevendende problem for oss.

– Men byråsjef Aburland i KVD sier at det er ved de enkelte universitet saksbehandlingen går tregt, ikke i departementet.

Ja, det er helt riktig. Vi arbeider hele tiden med alternative løsninger på dette spørsmålet. Det er klart at det må en mentalitetsforandring til på dette området. Enkelte fag er alt for formalistiske på dette området.

– Studentene på medisin reagerer kraftig på at styret vurderer å endre reglementet for medisin, som bl.a. fører til at det ikke blir lov til å kontinuere til eksamen. Ditt syn på den saken?

Ja, jeg må bare si at dette har jeg ikke detaljnnsikt i, så jeg har ikke grunnlag for å kommentere saken. Men jeg skal notere meg at de har reagert, og det er selvfølgelig viktig å ta hensyn til de som er brukerne av systemet.

– Er du enig med de to tidligere styrevedtak om å knytte ex.phil. til cand.mag. graden?

Det er en sak jeg skal ta stilling til når den saken kommer opp i styret i februar. Noen personlig mening om saken vil jeg ikke gi uttrykk for her.

– Du skal i denne uka ha møte med Kirke og undervisningskomiteen i Stortinget. Hvilke saker vil du ta opp der?

Det er først og fremst stortingsmelding 66 som vi anser som den viktigste enkeltsak som berører UiTø. Siden vi har fått liten tid til disposisjon så blir det liten tid til andre saker. Men rekrutterings- og bemanningssituasjonen ved UiTø vil bli tatt opp i forbindelse med St.m. 66.

– I din åpningstale forrige semester kom du ikke med noen kritikk mot regjeringen eller vitenskapsminister langslet; selv om det var på slutten av valgkampen. Er du enig med regjeringens utdannings- og universitetspolitikk?

Ja, det går i hvert fall ikke an å trekke den slutningen fordi jeg ikke brukte den tilmålte tid til å drive valgkamp at jeg da er enig med den sittende regjering. Jeg, og andre i min stilling kan være både enig og uenig med ulike regimer. I St. m. 66 er det en del saker som jeg er uenig i, og som jeg vil ta opp med komiteen. Ellers så står jeg på linja til NSU når det gjelder studiefinansieringen. Jeg vil også gjøre oppmerksom på at jeg går inn for inntektsavhengig tilbakebetaling av studielån.

– Er det ikke andre fag som kunne ha trengt penger og ressurser mere enn det nyoppretta semesterevnet i såkalte kvinnestudier?

Det vil alltid være delte meninger ved et universitet om hvordan midlene skal disponeres. Min personlige oppfatning er at dette er et pionertiltak som i høg grad har fortjent de ressurser de har fått. Dette tilbudet skal jo drives

uten tilførsel av faste lærerkrefter. Det skal bli spennende og se hva de får ut av studiet. Jeg ser heller ikke noen grunn til å stille dette opp mot andre gode tiltak.

– Det å prioritere ser du på som vanskelig. Er det at du skal prøve å gjøre alle til lags?

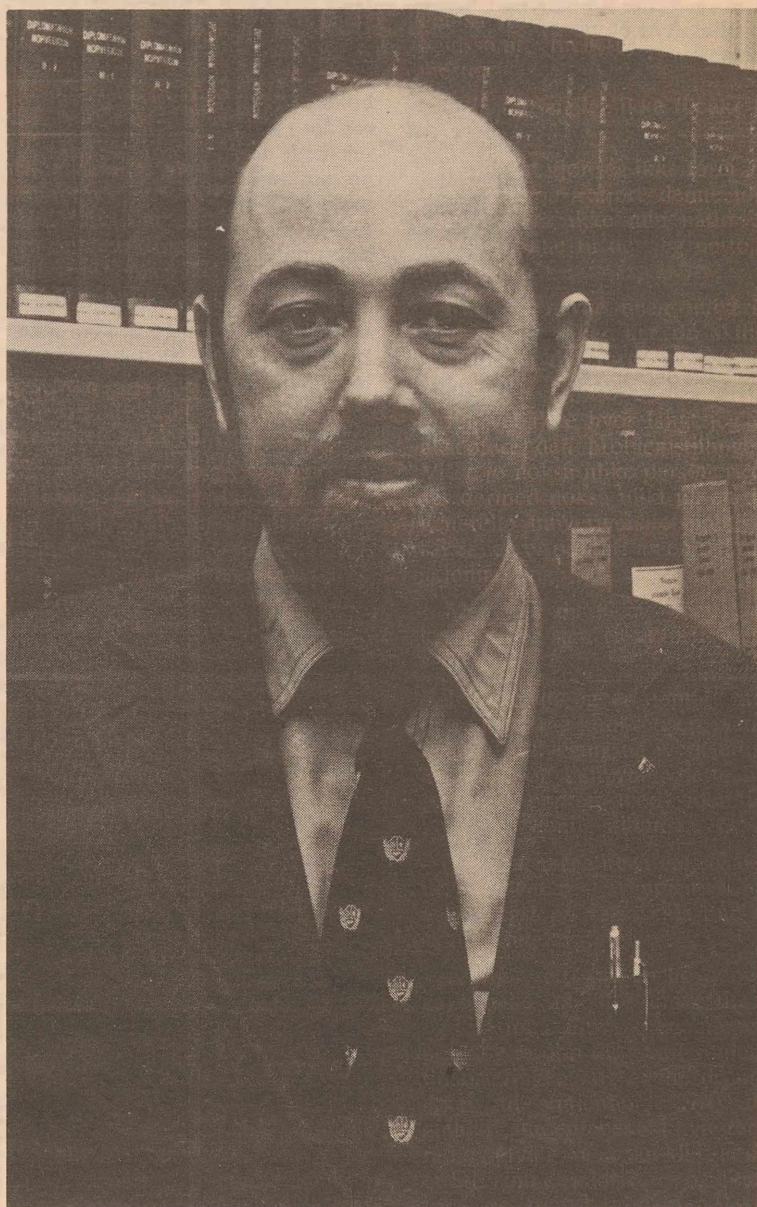
Det var jo det beste om jeg klarte det, men jeg er jo ingen ensom mann på toppen. Det er jo et styre sammensatt av alle grupper på universitetet. I utgangspunktet vil vi forsøke å gi støtte til alle gode tiltak og ideer. I praksis så er jo ikke midlene ubegrensede så det vil jo regulere seg sjøl.

– Det er på nytt store avisskriverier om bemanningssituasjonen ved ISV. I juni i fjor sa du at det var et sett av uheldige omstendigheter. Er det det denne gangen også?

En kan kalle det uheldig eller ikke, men jeg tror at situasjonen vil bedre seg innen kort tid. Det er som før nevnt at bedømmingen tar for lang tid. Samtidig så fikk vi jo en helt ny toppstilling i 86-budsjettet. En må også se på at to stillinger er under bedømming, så alt i alt er ikke situasjonen så ille som avisene vil ha det til. De permisjonsordninger vi har her ved UiTø må vi fortsette med. Det kan bli livsfarlig å stramme inn på det feltet, det vil bare føre til at vi ikke får folk i stillingene. Vitenskapelige ansatte må ha bedre vilkår her oppe enn sine kolleger sørpå.

– Du er jo historiker av profesjon Narve Bjørge, får du tid til å holde deg faglig orientert og ajour i jobben som rektor?

Slik som det har vært til nå, så er svaret definitivt nei.

Det er en kunst å kjøre to hester samtidig.

Even Arntzen:

FALDBAKKENS GLAHN –

«En Regnbue revet istykket?»

ARVEN FRA 70-ÅRA

Brecht ytret engang på 1930-tallet i en polemikk med Lukacs at det «er viktigere å støtte opp om det halvferdige nye, enn det gamle gode.»

Begrepet mannsrolle representerer i så måte noe nytt. I kjølvannet av feministaktivismen i første halvdel av 1970-åra ble søkelyset i større grad enn noen sinne forut retta mot mannsrollens krise og feminisering av mannsrollen blei ofte igjen sett symptomalt i sammenheng med de strukturelle samfunnsendringene etter 1945.

Lenge for Glahn kom på bokmarkedet sist høst, stod Knut Faldbakken fram i massemedia og forkynte at han i denne romanen ville ta et oppgjør med de romantiske mannsmyter og mannsroller som fins i Hamsuns Pan.

Og debatten i presse og kringkasting som man i de siste par månedene har kunnet være vitne til, var på ingen måte uventet.

Ingenlunde!

For hva er det nemlig Faldbakken har dristet seg til å gjøre? Jo, noe som sikkert mange kunne fristes å kalle for litterært helligbrøde! Å ta et nasjonalklenodium som Pan ned fra sin tradisjonelt svært så ærverdige hylle, hugge fatt i persongalleriet og handlingsforløpet, for så transformere det hele til vår egen tid, er slett ikke noe som kan gå upåaktet hen. Hvilket ei heller har vært tilfelle.

Imidlertid har Faldbakken på sin litterære vandring fra 1894 og «Nordlandsommerens evige Dag» til Oslo anno 1985 gjort en vesentlig endring: I Pan står Eva riktignok i et erotisk forhold til både Mack og Glahn, men hun er ikke gift med Mack – hvilket er tilfelle i Glahn. – Denne «lille» endringen kan få tjene som en innfallsvinkel til å se litt nærmere på forholdet mellom disse to romanene.

FABEL I NYE KLÆR

I grove trekk handler Pan om den tidligere løytnant Thomas Glahns opplevelser en sommer ved et handelssted i Nordland. Han er jeger og bor i en hytte i skogbrynet. Handlinga er lagt til 1850-åra. Glahn blir involvert i en opprivende kjærlighetshistorie med datteren til handelsmannen og matadoren Ferdinand Mack. Forholdet mellom Glahn og Edvarda utvikler seg etterhvert til en maktkamp av demoniske dimensjoner. Og alt skjer hele tida til et ekstatisk og eksaltert akkompagnement av skogguden Pans allestedsnærværende toner. Til slutt mener Glahn å innse at slaget er tapt og reiser bort fra Sirilund. I et etterskrift får vi vite at Glahn drar på en utsvevende og temmelig fuktig safari til India. Han settes i voldsomme sinnsbevegelser etter at han mottar et brev fra Edvarda. Deretter manipulerer og provoserer han en venn til å gi ham en kule for pannen. Og det hele blir etterpå betegnet som sjølmord, – ikke nok med det: «Han døde endog ogsaa ved et Vaadeskudd...»

Så langt Hamsun.

I Faldbakkens reviderte utgave, Glahn, befinner vi oss altså ikke i Nordland, men i Oslo. Pan er flyttet fra skogen til byen; skogen er blitt byens jungel. Ved første øyeblikk skiller Glahn seg tilsynelatende lite fra Pan når det gjelder formelle elementer og skriveteknikk. Alt fra første side, for ikke å si fra vi ser tittelen, er gjenkjennelsen etablert.

«Min historie skal være fort forfalt, enkel og banal som den er, banal som forelskelsen selv». (s. 10).

Men sjøl om hendelsrekken i tid, dvs. historien, i Glahn korresponderer med Pan, er fortellinga (diskursen) det ferdige produktet (det som leseren har adgang til gjennom teksten) sterkt avvikende.

En ting er at handlinga er forflytta i tid og rom, en annen og langt viktigere faktor er de intersubjektive forskyvningene personene imellom. Øystein Rottem påpeiker dette relativt godt i sin anmeldelse av Glahn i Ny Tid (30. november 1985). Han redegjør bl.a. for den rokokereingen av persongalleriet som har funnet sted. Han hevder at «Konge og Dronning har byttet plass». Her siktes det til forholdet mellom Mack og Eva. Ifølge Rottem er det forholdet mellom mennene som styrer det han kaller for «det heteroseksuelle erfaringsforløp». I denne sammenhengen trekkes Sandemose inn i bildet, og ut fra dennes teorier om «Farsfiguren» og det høyest potensielle – eventuelt arketypisk nedfelte – ønsket mennene imellom å dele Kvinnen likt, konkluderer det med at «om ikke kvinnen var, ville mennene kunne leve som brødre. Og her vi inne på noe essensielt: «denne lengselen finnes ikke hos Hamsun, men til overmål hos Faldbakken.»

FALDBAKKENS LITTERÆRE PLATTFORM

I Adams Dagbok møter leseren tre menn som alle har et forhold til en og samme kvinne. Disse blir i denne romanen betegna som Tyven, Hundem og Fangen. Hvis vi vil forsøke å sette noen freudianske merkelapper på disse tre forskjellige manns karakterene, kan tyven betegnes som en fetisjist og fetisjismen kan sees på som en «psykoseksuell forstyrrelse som springer ut av den narcissistiske karakter». Likeså kan Hundens adferd sees på «som en åpen regresjon til mor/sønn-dyaden i barnets orale fase».

Fangen kan på sin side igjen stå som eksponenten for en velkjent maskulin utopi; (...) han er innegrepet av maskulin kjønnsidentitet og mandig dyd.»

Ut fra Freuds teorier er narcissisten en person som søker seg sjøl som kjærlighetsobjekt. «(...) Denne libidinøse egosentrisitet fører til at narcissisten i alle sine objektrelasjoner søker tilfredsstillende av sine egne behov. Det er paradoksalt nok ensbetydende med at han blir ytterst avhengig av sine omgivelser, i og med at de oppleves som midler til å regulere ens egne kranke selvfølelse med. Denne objektavhengighet for-

sterker betydningen av kjærlighetsforhold. Det er imidlertid en kjærlighet som bygges på enhet, ikke på gjensidighet. Objektet elskes kun i relasjon til narcissistens eget gebrekkelige selv, og ikke som en selvstendig subjektivitet...»

GLAHN WIDAR WENGES SPEILBILDE

I Bryllupsreisen viderefører Faldbakken mye av tematikken fra Adams Dagbok. Widar Wengener selve personifikasjonen av den narcissistiske karakter – henta rett ut av læreboka til Freud.

I Hamsuns Pan hadde Glahn som kjent en hund ved navn Æsop. I Glahn fins det riktignok ingen vanlig jagthund, men metaforikken går igjen. I scenen mellom Glahn og den prostituerte utspiller følgende dialog seg:

– «Så må du slikke meg. Her, på hånden...»

– Er du pervers?

– Nei, bare utslitt. En hund slikker alltid sin herres hånd når den vil vise ham sin hengivenhet. Gjør det deg noe å være hund for en natt?

– Nei, jeg er vant til det». (mine uthevninger). (s. 89).

Både Glahn og Widar Wenge har et idealisert bilde av hvordan de som menn helst vil være. Begge ønsker de å «vise kontroll» i enhver situasjon og mest av alt ønsker de å få bekreftet sitt eget sjølbilde (Widar Wenge spiller seg gjennom hele romanen...).

Glahn viser en tilsynelatende ambivalens overfor det å være midtpunkt. På den ene side forakter han ethvert menneskelig fellesskap, på den andre siden viser han en tydelig dragning mot det å få eksponere seg sjøl:

«For en dag! For en lykkelig time! Jeg ville fortelle dem alle hvordan jeg opplevde denne stunden, å stå plutselig her i helfigur i brennpunktet for kvinnes blikk, med menneskenes anerkjennelse trygt i ryggen. Hele situasjonen som et eneste stort antent nu. Jeg visste det var slik jeg ville leve, i dette nuet. (s. 45)». Og videre heter det i samme scenen at han vil «(...) blinde dem helt med mitt sterke lys. Ryste dem min styrke, min i bundenhet og min uberegnelighet. (mine uthevn). (s. 45)».

Dette er narcissisten, større enn noen Widar Wenge i Bryllupsreisen; større enn såvel Tyven som Fangen i Adams Dagbok.

Men realiseringen av dette idealiserte bildet slår raskt sprekker. For det første klarer hverken Faldbakken eller Hamsuns Glahn å opprettholde sin sosiale anseelse, begge oppfører de seg klosset, søler vin på selskapsgjestene osv. For det er andre makthiarkiet vis a vis Mack hele tida opprettholdt; de militære kommandolinjer er formelt brutt, Men er fortsatt virksomme:

«– Søndag! ropte han plutselig som om vi var tilbake på moen og han sto og gav en kommando (...)» (s. 40).

Ètt ord går påfallende ofte igjen i romanen: «Du vet kanskje at jeg er samler ...., spør Mack Glahn hvorpå sistnevnte gjør seg noen

interessante refleksjoner: «(...), Nei, jeg visste ikke at han var samler, og heller ikke hva han samlet på». (s. 21, mine uthevn).

Nå viser det seg imidlertid etterhvert at samleren Mack har en særlig interesse for våpen. Og dette er ikke overraskende en interesse han deler med sin tidligere våpendrager løytnant Thomas Glahn: «Revolveren, en tung Smith & Wesson la jeg for sikkerhets skyld under madrassen i stuen. Min egen stue. Min hytte i byen.» (s. 23, mine uthevn.)

Og Faldbakken er ikke den som sparer på kruttet. Særlig dramatisk (i meste laget, vil nok enkelte si!) blir det når Mack så og si går amok med Glahns Smith & Wesson Combat Masterpiece etter at han har tvunget (?) Glahn til å suge seg... – Seksualsymbolikken er så åpenbar at man kan vegre seg for å nevne det; revolveren som fallossymbol etc. etc. (Likeledes som i Pan er det også i Glahn drevet ved Edvardas sko: «En hvit sko, og enda en til! Edvardas høyhælte sko lå på gulvet. (...) Samtidig oppdaget jeg at den var naken: Foten» (ss 107-108).

Begrepet «samler» og metaforikken rundt dette begrepet er velkjent innafor både litteratur(-vitenskapen) og ikke minst innafor en disiplin som psykologi. Sandemose hevder blant anna at samleren eller kleptomannen bærer på et bevisst eller underbevisst ønske om å anlegge et symbolsk harem. Videre postulerer han at sjalusifølelsen er den mest nedverdiggende av alle følelser. Men denne ydmykelsen eller vanæren kan igjen frembringe en form for nytelse. Man «lepjer i seg sårenes beiske væske», og ens «aller hemmeligste ønske har vært å bli forsmådd, å bli bedratt.»

I trekanten Mack-Eva-Glahn (NB: I Glahn) stiger spenningskurven betraktelig etter at Glahn installerer seg i Macks lysthus: «Bak døren er det også blitt stille. Og Pan hviler utslitt i trekronen, skjult for alle...» (s. 140). Og Eva får til fulle eksponert sine lengsler i forholdet til Glahn: «Stormvær...! hvisket hun. Jeg savner stormvær. Å Gud som jeg savner stormvær...!» (s. 144).

ET METALITTERÆRT OPPGJØR DEN GLEMTE STEMME

FRA FORTIDA: W.T.

Den konformitetsprosessen som både Glahn 1 og Glahn 2 gjennomlever har store likhetstrekk. Begge er de mannsfigurer som tør å sette seg utover Jante. Begge drives nådeløst av rasjonaliteten og irrasjonaliteten; dagsida kjemper mot nattsida; varulven ligger på lur. Begge er de vitalister, begge er de svermere og vandrertyper og for begge er det å inngå mellommenneskelige forhold – og da spesielt overfor kvinner – det samme som å gi tapt på sin mannlige vitalitet; de mister sin Mannom, sin Universelle livskraft, Pans toner forstummes og allheimen legges øde.

Og begge elsker de følgelig kjærlighetsdrømmen mest av alt... Imidlertid er disse karakter-

trekkene ikke unike. På den litterære arena fins det mange liknende mannsfigurer med tilsvarende personlighetsegenskaper. Den største av dem alle er kanskje Brage Brageson i Alnæs' Kolloss som kan fortone seg som en skjønnlitterær Fritjof Nansen.

Begrepet meta-litteratur er i den siste tida blitt et moteord. Er så Glahn et metalitterært verk?

Både og.

På den ene sida sakser Faldbakken hele avsnitt ut av Pan og lar disse innlemmes i sitt eget fiskjonunivers. Faldbakkens helt (Glahn 2) inkorporerer gjennom sin skrive- og leseprosess både Glahn 1 og Pans plot-konstruksjoner i sitt eget sinn og sin egen kropp, og denne identifikasjonsprosessen og den psyko-litterære vekselvirkningen blir etterhvert styrende for hans mentale credo.

Men på den annen side – er dette fenomener som er karakteristisk for såkalt meta-litteratur? Faldbakkens annonserte prosjekt er å ta «et oppgjør med Hamsuns Pan og med en romantisk og idealisert mannskikkelse». «Videre heter det seg at» romanen kaster et kritisk lys på mannsroller og utdypet aspekter ved romanpersonene, som hos Hamsun bare ligger der som muligheter».

Dette er altså Faldbakkens prosjekt. Men klarer han å realisere dette?

Nei!

Faldbakkens personer blir nemlig også Hamsun-figurer, og dette blir således et trauma som Faldbakken ikke klarer å skrive seg ut av, selv om han forsåvidt lykkes relativt godt med å realisere elementer som «hos Hamsun bare ligger der som muligheter...»

Men dette betyr ikke uten videre at boka er «dårlig». Det interessante blir da å finne ut hvilke kriterier som skal/kan legges til grunn for ei vurdering av romanen.

Hva ville for eksempel Hamsun ha sagt dersom han hadde kunnet uttale seg? Hamsun avskydde såkalte «litteraturnusere», men i artikkelen «Literær Kritik» som han skreiv under pseudonymet W. T. får vi et godt innblikk i hans syn på kritikervirksomheten:

«en daarlig Kritik er fordærvelig – baade for en selv, for Forfatteren og for Publikum. Og der er megen daarlig Kritik i Verden. (...) Og Hamsun spesifiserer etterhvert klart og tydelig hva han meiner: (...)» Saa har man de «gode Hoveder – af begge Kjøen og begge Partier –, som kritiserer mer end nogen anden. De lever i Selskabslivet, forsømmer aldrig at vise seg paa Gaden i Promenadetiden, taler aandrigt om alt mellem Himmel og Jord, ved paa en Prik, hvad der er «godt», og hvad der er «slet» ved et Arbejde, og lader altid sin Aands Lys skinne for hvemsomhelst, som gider sig beskinne. (...) Et saadant Menneske læser Bøger, da det hører til god Tone at kjende Literatur, og han kan ved sin overflatiske Overlegenhed tage Livet af en Bog med to Ord og et Skuldertræk». Som en motsats til dette stiller

Hamsun opp dette idealet: «En kritiker burde minde sig om, at er der en Forfatter med Talent, saa har han tænkt paa, hvad han har skrevet, vovet, hvad han har skrevet, maaske mang en Gang vovet det stik imod en hujende Flertalsmening.» (mine uthevninger).

Hva så med Faldbakken, har mannen overhodet talent?

Er dette et «digtværk som Livs- og Menneskeskildring i det hele taget faar mine Strænge til at dirre, sætter mine (Hamsuns) Forestillinger i Sving, fylder mig med Følelser, beriger mig med poetsiek Inhold, med et Ord: Virker paa mig. Trods Fremmedartigheden og Fejlene og Usannsynligheden.....?»

NOK EN TILVÆRELSENS UTLÆNDING?

Tore Hamsun skriver i Knut Hamsun 1) følgende: Det er meget av Strindberg i Hamsuns helt, løytnant Thomas Glahn, og Strindberg har ikke lite med selve bokens tilblivelse å gjøre. Intet menneske hadde i denne tiden gjort et mer, nesten fysisistisk inntrykk på Hamsun enn August Strindberg. «Han kalder sig et Dyr, der længter mot skogen», skriver Hamsun. «Kultur eller Overkultur, - Mennesket har, efter Strindbergs Aar efter Aar gjen-tagene Lære udviklet sig bort fra naturen og derved løsgjort sig fra det første grundvilkår for organisk Levevis».

Når det gjelder såvel PAN som Glahn er det ei rekke motsetningsoppar en kan sette opp. Utfra det til det nesten banalst forslitte NATUR-KULTUR, kan vi se litt på følgende partadigme:

- Skog - Samfunn
- Isolasjon (Felleskap
- Frihet) (Tvang
- Jeger) (Jaget
- Eros) (Kjærlighet
- Eva) Edvarda
- Glahn) (Edvarda
- Positiv) (Negativ

Outsidermotivet går igjen hos både Faldbakken og Hamsun, i såvel liv som diktning. Faldbakken klager stadig vekk over de trange kåra kunsten har her i Norge. Også Hamsun har nok fått føling med monarkiets tvangstrøye - han hadde jo blant anna to lengere opphold i Amerika samt at han støtt og stadig flakket omkring nede på kontinentet. Velkjent er også hans innvendinger mot norsk litteratur, men det kan i denne sammenheng være av interesse å gløtte såvidt på hans litterære alternativer.

LITT OM HAMSUNS PROGRAM OG OPPRØR

Ved flere anledninger i slutten av 1880-åra og begynnelsen av 1890-åra rettet Hamsun krass kritikk mot samtidas litteratur. I boka Fra det moderne Amerikas Aandsliv (1889) anklager han den amerikanske litteraturen for å være urealistisk; «den er for lidet jordisk, den har for meget Digteri og for lidet Realitet. (...)» I tidskriftet Samtiden publiserte Hamsun i 1890 artikkelen «Det ubevidste djæleliv». Her hevder han at det nå er på tide å skildre menneskene som de faktisk er, sammensatte, og for å kunne gjøre det, må man trenge ned i underbevisstheten og gripe «Tankernes og Følernes Vandringer i det Blaa, (...)», sælsomme Nervevirkosheter, Blodets Hvisken, Benpi-bernes Bøn, hele det ubeviste Sjøleliv. «Under sin berømte foredragsturne i 1891 retta Hamsun skytset mot 1870- og 1880-åras norske litteratur og kritiserte de «fire store»-Ibsen, Bjørnson Lie og Kielland, blant anna for å være overfladiske i personskildringen. Hamsun etterlyser en skildring av de egenartede, individuelle tilfellene. Tidas diktning hevder Hamsun å bestå av «Typedigtning». Han påstår at «vore Forfattere har interessert sig mere for Samfundet end for Individerne». Dette har ifølge Hamsun gjort «dem til Menneskevender meget mer enn Menneskekendere».

Han har selv ganske andre teorier om hvordan det skal diktes. Det må først og fremst komme inn en annen psykologi i diktningen.

Den eksisterende psykologi, i den grad den finnes, er for ufullstendig og derved også urealistisk og utilfredsstillende, mener Hamsun. Han fremhever at «som moderne psykolog er det mig ikke nok at finde op saa og saa mange Handlinger», han vil «belyse og forhøre en Sjæl» fordi han her finner de «senere modne Sjølsytringer i sin spire. «Hamsun vil altså forsøke å komme bak handlingene, tankene og følelsene for å se hvordan følelser, tanker og handlinger dannes.

«Men det er mig ikke engang nok å studere en Sjæl i dens bevidste og fornuftige Tilstand. (...) Jeg belurer den derfor under Sønnen, eller jeg sætter efter den, naar den tumler med de fjerneste Fantasier vaagen. (...) Alt dette gør jeg og jeg gør det med den bevidste Hensigt, at belyse en Sjæl lige ind i Mysteriet».

Pan ble delvis skrevet i Norge og Frankrike. Sommeren 1894 var Hamsun i Paris. Om vi skal tro hva han senere har sagt, satt han «nøgen fra Beltestedet og skrev på nok en forbandet Roman.»

Denne forbandede roman var altså Pan. Dette er den femte romanen i rekken, men både Ny Jord og Redaktør Lyngre er for venstrehåndsarbeider å regne. Hva er så det spesielle med Pan?

Det er selvfølgelig en rekke fenomener som her kunne trekkes fram, men om en skulle driste seg til å forsøke å artikulere en sammenfattende karakteristikk, kommer man neppe utenom formen.

Pan er nemlig ei svært tett bok, Hamsun har selv fortalt hvordan han satt og skreiv om og om hvert enkelt kapittel - hvert kapittel er i sin prosalyriske språkdrakt som et overveldende lyrisk dikt der ungdommen, Eros og viriliteten bruser og skogene kaller: «Glæde beruser. Jeg avfyrrer min børs og et uforglemmelig ekko svarer fra berg til berg, svæver utover havet og lyder i en forvåken rorgjængers ører. Hvad glæder jeg mig over? En tanke jeg faar, et minde, en klang i skogen, et menneske. Jeg tænker paa hende, jeg lukker mine øine og staar stille paa veien og tænker paa hende, jeg tæller minutter.»

AUGUST OG EDEVART

Hva så med Faldbakkens dimit-

terte løytnant - er også denne en vandrer i sværmerisk drakt?

Trygve Braatøy skriver i sin hamsun-studie Livets Cirkel: «Kunstneren er en neurotiker hvis symptomer får sosial funksjon. (...) Kunsten er, som de nervøse symptomer, uttrykk for konflikter som ikke får sin reale løsning.»

Begge Glahnene er det man kan betegne som kunstnernaturer. Men har skriveprosessen noen reell terapeutisk funksjon?

«(...) Ihvertfall kastet han bare et blick på tittelbladet, og gav meg boken tilbake.

- Ja, den kjenner jeg jo. Den k-kan ikke skade. Pussig at du skulle velge akkurat denne boken, forresten. Jeg har faktisk alltid ansett hovedpersonen som litt av et t-tilfelle. (...) Typisk romantisk diktning fra forrige århundre, g-glem ikke det...» (s. 116) (mine uthevning).

Sier altså Dr. Feldt.

Hva ville Hamsun sagt? Nuvel! eller Godt!?

Mack sier ialfall følgende til Glahn (Mack 2 til Glahn 2) «- En virkelig fullblods psykopat greier alltid å spre sine spenninger slik at de tvinger alle i hans omgivelser inn i hans syke labyrint. Dette var rett fra læreboka...» (s. 112).

Ærebegrepet går igjen både i Pan og Glahn. Mens Glahn 1 bedyrer: «Jeg har da ære i livet» kommer Glahn 2 med en kunnngjøring om «denne stoltheten som jaget meg opp og ned (...)». (s. 115).

Denne stoltheten kan videre settes i sammenheng med krisemaksimeringa som finner sted mot slutten av romanen. Glahn (eller forsåvidt begge Glahn'ene) klarer ikke - eller mangler reell vilje - til å skille mellom virkelighet og fiksjon, drøm og liv og det blir hans endelig....

Til slutt føler jeg meg nok engang fristet til å sitere Trygve Braatøy: «På den ene side er det mange ting som er usagt og mange påfunn som er uprøvet; på den annen side er man blitt trett.

På den ene side August, på den annen Edevart».

Hvis vi vrir litt på dette, kan man nok under tvil si:

På den ene side Knut Hamsun, på den annen Knut Faldbakken: Men herregud og takk og pris: så forskjellige.

Faldbakken er undertiden blitt anklaget for å komme med «rett bok på rett tid».

Javel, - men hva så? Dette viser jo bare at Faldbakken har teft. Og husk til slutt: «Under alt gjælder det at huske paa, at er det en Forfatter med Talent, saa har han vidst hva han har skrevet, vovet det af en eller anden Grund...»

BOSTØTTE

Vær oppmerksom på søknadsfristen for bostøtte fra Husbanken for 1. termin -86, som er 10. februar. Hvis du bor i boretslag, er fristen 8 dager før.

SØKE KAN ALLE SOM:

- er hjemmehørende i Tromsø (du kan melde flytting nå) og
- har barn under 18 år eller
- får ytelser fra trygdekontoret.

Søknadsskjema og informasjonsbrosjyre får du følgende steder:

- kommunens tomte- og boligkontor, Storgt. 25, tlf. 85 000, åpningstid 0900-1400
- Studentsamskipnaden, boligavd. Roald Amundsens pl. 1
- brosjyrehylla ved kantina, IMR, Breivika.

Nærmere informasjon kan gis av tomte- og boligkontoret og sosialsekretæren. Se forøvrig info om bostøtte i UTROPIA 8/85.

OBS: Tomte- og boligkontoret har flytta til Storgt. 25.

SOSIALSEKRETÆREN

SAIH

STUDENTENES OG AKADEMIKERNES
INTERNASJONALE HJELPEFOND

SAIH-ansvarlig ved Universitetet i Tromsø, Solbjørg Sørensen, vil i noen nummer framover bringe videre informasjon om de bistandsprosjekt som SAIH støtter og som finansieres av «SAIH-tieren».

Helse for frigjøring i Nicaragua

Puerto Cabezas er en liten havneby på Atlanterhavskysten. Byen fikk først veg- og telefonforbindelse med resten av landet etter revolusjonen i 1979.

Atlanterhavskysten skiller seg sterkt ut fra resten av Nicaragua, ca. 65% av befolkninga på denne kysten er mestizo, 24% er miskitu-indianere, 9% er negre og resten tilhører indianergruppene Sumu, Carib og Rama. Det snakkes både spansk, engelsk og miskitu.

Sadinistenes revolusjon fant først og fremst sted på Stillehavskysten der 96% av befolkninga

bor. Folkene på Atlanterhavskysten merket ikke så mye til Somoza-diktaturet, og sadinistene ble

her mottatt som bare en ny type herrer fra Managua.

Nicaraguas helsestrategi

Under Somoza var det meste av helsevesenet drevet forretningsmessig, det ble kun utdanna 100 leger i året. Sandinistene overtok et herja land hvor over halvparten av befolkninga var analfabeter, hvor underernæring, tuberkulose og malaria var folkesykdommer.

Like etter revolusjonen ble det vedtatt en lov som samlet alt i en organisasjon – Sistema Nacional Unico de Salud (SNUS), som ble lagt under helseministeriet (MINSAs). Antall medisinske studenter har økt fra 100 til 500 pr. år, studiet er nå gratis. MINSAs har prioritert forebyggende helsearbeid og desentralisering av primærhelsetjenesten. I 1982 fikk f.eks. 60.000 mennesker medikamentell behandling mot malaria, det har blitt bygd 300 nye helsetasjoner og det er laget et nasjonalt behandlingsprogram for tuberkulose.

Selaya Norte er et typisk utkantsted og er nå sterkt prioritert, i 1977 var det 4 leger, 3 sykepleiere og 26 hjelpepleiere i regionen, i 1984 var det 23 leger, 41 sykepleiere og 138 hjelpepleiere.

Samarbeidsprosjekt

Flere norske organisasjoner har gått sammen med SAIH og helseprosjektet. Det er Latinamerikagruppene i Norge (LAG), So-

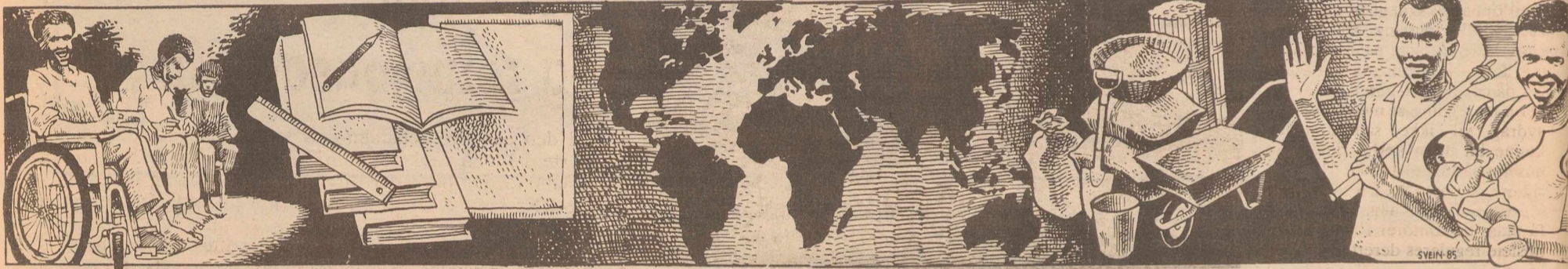
sialistiske Legers Forening (SLF) og Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund (NKIF). Prosjektet finansieres ved at SAIH og de nevnte organisasjonene betaler tjue prosent («egenandelen»), og NORAD de resterende åtti prosent. Budsjettet for 1986 er på 675.000. I fjor var det noe mindre.

Pengene går først og fremst til et helseteam som består av to leger og en sykepleier som arbeider på helsesentre i Zelaya Norte. MINSAs, helseministeriet, bruker noe av pengene til medisinsk utstyr, og utbygging av sykehus og hjelpepleieskoler i regionen. Det gis også stipender til «helsetudenter» og noe brukes til skoleing av helsebrigadister.

Sykepleieskole i Puerto Cabezas

SAIH søker nå NORAD om støtte til bygging og drift av en sykepleieskole i Puerto Cabezas. Dette prosjektet skal gå over fem år. De to første vil gå med til bygginga, de tre neste vil en støtte drifta av skolen.

Finansieringa skal skje på samme måte som i helseprosjektet SAIH sammen med andre norske organisasjoner reiser egenandelen, og en har søkt NORAD om å dekke åtti prosent. Totalbudsjettet er på omlag fire milliarder kroner.

STUDENTSAMSKIPNADEN I TROMSØ

SOSIALSEKRETÆR

TILBUD I HELSE- OG SOSIALSEKTOREN:

Du kan ta kontakt om

- Personlige og sosiale vanskeligheter
- Studieproblemer som ikke er faglige
- Sosiale og trivselsmessige forhold i bo- og studiemiljøene
- Informasjon og henvisning i sosiale og helse-spørsmål og juridiske saker

Stikk innom kontoret, eller ring for avtale.

Sosialsekretær Ann Torunn Olsen - tlf. 81 012, kl. 0900 - 1500

Roald Amundsens pl. 1 (Studentsamskipnaden)

HELSEFOND

Du kan søke om bidrag til

- Tannbehandling
- Fysioterapi, medisiner m.m.

Se regler på oppslagstavlene.

Nærmere informasjon fås hos sosialsekretæren. Søknadsskjema hos sos.sekr. og i studieavd.

REFUSJON AV EGENANDELER

- Ved behandling hos

- Lege - psykiater - psykolog
- Medisiner på «blå» resept m.m.

OBS! Bruk kvitteringskort som fås hos lege, psykolog, apotek, trygdekontor.

Se regler på oppslagstavlene. Nærmere informasjon fås i Studentsekretariatet, Studentsamskipnaden.

Huset og samfunnet lever videre

Samskipnaden er blitt studentersamfunnets nye husvert. I disse dager går samskipnaden hen og kjøper opp studentehuset. Dette som en del av et prosjekt for å sikre fortsatt drift av huset og liv i samfunnet.

UTROPIA:
Harald Gjesvik
Bjørn Erlandsen (foto)

Høy husleie og store faste utgifter har tatt kvelertak på studentehuset. I fjor var de i realiteten konkurs hvis ikke samskipnaden hadde grepet inn. Samskipnaden kjøpte opp samfunnets løssøre, og utfridde dem dermed fra den mest akutte gjeldskrise. Nå kjøper man altså også opp huset, samt går i samarbeid med samfunnet om driften av det. Målet er å få ned de faste utgiftene, samt drive mer rasjonelt.

1,5 millioner kroner
Kjøpesummen blir ca. 850.000 kr., men det er også meningen at samskipnaden skal gå inn med ca. 600.000 til oppussing. Til sammen altså 1,5 mill. som samskipnaden må låne. Når den gamle husleia var på ca. 100.000 i året, tilsier enkel hoderegning at med renter og avdrag vil ikke samskipnaden kunne bli noen særlig rimeligere huseier så lenge de ikke skal subsidiere driften fast. En sannsynlig løsning her er at samskipnaden vil få plass til kontorer i huset og at husleie reguleres deretter.

Kritiske røster
Kritikere finnes selvfølgelig. Noen stiller spørsmål ved om det er samskipnadens oppgave å gå inn å investere i et underskuddsforetak. Hvis studentene heller drikker sin øl på Prelaten, så får huset bare dø, heter det fra det hold. Andre har stilt spørsmål ved

Studenthuset lever videre. Nå med samskipnaden som eier.

om huset i seg selv er verdt å kjøpe. Det er gammelt og trekkfullt, og alt for fullt av kroker til å egne seg til møter og konserter. Men her kommer oppussinga inn, det er meningen både og isolere

skikkelig, samt rive ned vegger innvendig så man får et større rom. Resultatet vil foreligge til høsten først.

Men uansett; foreløpig er det liv etter jul for studentehuset.

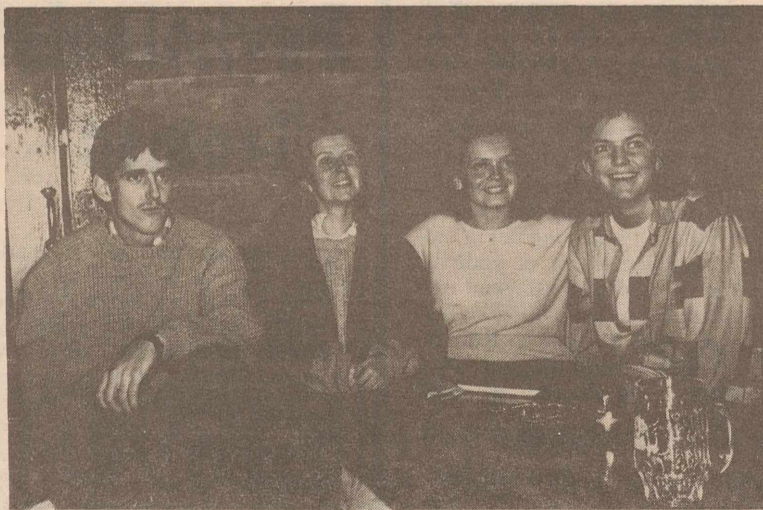
Årsmøte i samfunnet

Studentersamfunnet avholdt årsmøte på onsdag 22.1. Oppslutningen var heller laber, 11 stk., men man fikk valgt et nytt styre, så arbeidet kan fortsette. Og samarbeidet med studentersamskipnaden, sikret at vi har et studenthus til neste år også.

Mens samfunnets arrangementer hadde gått med et overskudd på 7-8.000 siste året, hadde driften av huset gått med et underskudd på 150.000. Hadde man ikke fått en avtale med samskipnaden i fjor, hvor samskipnaden gikk inn og kjøpte inventaret som samfunnet eier for 60.000, måtte man ha stoppet driften forlengst.

Aksjeselskap
Nå som samskipnaden er blitt eier av huset, vil driften foregå i regi av et aksjeselskap med representanter fra samfunnet og samskipnaden. Aksjekapitalen er på 50.000, 20.000 på samskipnaden og 30.000 på samfunnet. Samfunnet får sin del i forøring fra samskipnaden. Det betyr et styrkeforhold på 3 til samfunnet mot samskipnadens 2 i det styret som vil stå for husets drift.

Tvangsekteskap
Aksjeselskapsformen er satt som betingelse fra samskipnaden for at de skulle gå inn å redde hu-

Studentersamfunnets nye styre; fra v.: Helge Vindheim, IBG, Ingvild Nordøy, Med, Lena Lande, Med og Siren Hoven, Med.

set. Årsmøtet godtok enstemmig, om enn uten begeistring, å gå inn i tvangsekteskapet med samskipnaden. I denne omgang valgte man bare nytt styre til studentersamfunnet, og ga det fullmakt til å utnevne representanter til styret i aksjeselskapet. Senere vil det også bli ansatt en daglig leder for huset.

Ny giv?
Så sann sett skulle studentene

være sikret et styre til å holde liv i samfunnet og en fortsatt drift av huset. Men om det betyr en økt aktivitet utover det å servere studentene øl, gjenstår å se. Noe vårprogram var ikke klart på årsmøtet, men det nye styret lovet å gå offensivt ut, så kanskje blir det en ny giv i studentersamfunnets liv. Det har engang vært et aktivt og godt besøkt forum.

Dyrere husleie

UTROPIA: Harald Gjesvik

I det endelige budsjettet til samskipnaden er husleieøkningen noe ned fra hva den var i administrasjonens forslag, men fremdeles er den høy i forhold til utviklingen i studentenes økonomi.

Den endelige økningen er blitt:

Breivika.....	0%
Forhåpningen 6.....	0%
Storskogåsen II.....	6%
Øvrige boliger.....	5,45%

Ikke all verden i kroner og ører muligens, men høy for en gruppe som har negativ «lønns»-utvikling. Vedtaket i samskipnadsstyret var med studentrepresentantenes stemmer.

Slipper eiendomsskatt

Det er nå muligheter for at husleieøkningen kan bli mindre siden kommunen har bestemt seg for å la oss slippe eiendomsavgift. Men om de pengene som da blir disponible vil bli brukt til å senke husleia, eller til oppussing, er foreløpig ikke avgjort.

Kantine, barnehager

Kantineprisene vil gå opp med 3%, mens barnehagesatsene vil øke med 5%. De siste fastsettes av kommunen.

Helsefond og refusjonsordning

I den endelige behandling av samskipnadens budsjett, klarte studentpolitikere å frigjøre noe midler til helse/sosialfond. De blir brukt til en refusjonsordning for egenandeler samt å senke grensen for å få støtte fra helsefondet.

Dette betyr at man får refundert utgifter til egenandel hos lege, psykolog, psykiater, m.m., utover 100 kroner opp til grensen for refusjon fra trygdekontoret. For 1986 kroner 800.

Samtidig er grensen for å få dekket utgifter til andre helseutgifter senket fra 600 til 200 kroner. Dette gjelder primært utgifter som ikke dekkes av trygdekontor. Enkelte medisiner f.eks.

Informasjonshefte

De som har utgifter utover 100 kroner i året til helse, kan spare penger ved å ta kontakt med sosialsekretæren. Eller ved å ganske enkelt skaffe seg samskipnadens informasjonsbrosjyre om den nye ordninga.

Egen idrettshall til TSI?

UTROPIA: Hanne G.

Like før jul arrangerte Tromsøstudentenes Idrettslag (TSI) et møte med representanter for bl.a. univ. administrasjonen og samskipnaden. Med bakgrunn i et ønske om å bedre den fysiske fostring blant studentene såvel som ansatte, ble spørsmål som egen idrettssekretær og egen idrettshall tatt opp.

Under drøftingen av eget idrettsanlegg ble det enighet om å nedsette en plankomite som i første omgang skal utarbeide et romprogram og funksjonskrav til en egen hall. I samarbeid med PLUT skal komiteen også finne en plass til anlegget. Så langt er den tenkt plassert i forbindelse med fjerde byggetrinn (hovedgården) i Breivika. Sist men ikke minst har plankomiteen som oppgave å klarlegge investeringsbehovet og finansmulighetene. Det er klart at skal hallen bli reist i statlig regi, må en regne med å vente en 10-15 år. Hallen vil koste mellom 5 og 7 mill. kroner, og deler av dette er det mulig å få dekket gjennom tilskudd fra STUI (tippemidler). Høyst sannsynlig vil ikke dette dreie seg om mere enn i høyden 1 mill. kroner. De resterende millionene må derfor finansieres privat. I plankomiteen er både TSI, univ. bedriftsidrettslag (UBIT), univ. administrasjonen og samskipnaden. Sistnevnte har i tillegg påtatt seg oppgaven med å realisere idrettshallen.

Ein kommentar til «Mistenksomhetens sosiolog»

I Utopia nr. 12, 28.11 d.å., uttaler Jakob Melø seg om den såkalla «lærebokssaka» til examen philosophicum. I løpet av intervjuet spør journalisten om det ikkje var slik at det var motstand mellom noen av hjelpelektørane og noen av lærarane mot å ta «Filosofiens historie» av Nerheim/Rossvær i bruk til undervisninga til examen philosophicum. Han vil så vite kva grunnen til denne motstanden var.

Til dette svarar Melø: «Jeg antar de mente å vite at boka ikke egnet seg – allerede før den ble prøvd i bruk. Jeg for min del mente at det kunne vi ikke vite på forhånd og det mener jeg nok fremdeles.

Slik Melø uttrykker seg, vil ein ikkje-informert lesar kunne lese denne passasjen slik at han ikkje

kjende motiva til dei som gjekk mot bruk av boka.

Slik Melø har formulert seg («...antar de mente...») bidrar han til den «mistenksomhetens sosiologi» som han i intervjuet seier seg kjempe mot.

I tillegg opererer han med ein premiss som han ser ut til å meine er heva over einkvar tvil: Det ville vere umogeleg å avgjøre om boka var eller ikkje var brukeleg til filosofikum utan først å bruke den.

I Seksjonsrådet for filosofi røysta to personar mot bruk av den aktuelle læreboka da saka var oppe til avgjerd. Melø har heile tida vore informert om dei to sine grunnar til å gå mot bruk av boka: Han visste den gongen at båe hadde lese boka grundig. Og han visste at båe hadde alvorlege pedagogiske innvendingar mot boka.

Og han visste at dei pedagogiske innvendingane gjekk ut på at skulestudentar kunne forstå tekstane i læreboka, ville dei alt måtte vere godt fortrulege med filosofihistorie spesielt og filosofisk tenking og språkbruk generelt.

I det føreliggande tilfellet ville ei grundig gjennomlesing av boka med henblikk på dei studentane som skulle bruke den, og som for dei flestes vedkommande kjem direkte frå artium, ha vist at boka ikkje var velegna.

Ein skulle tru at når det gjeld lærebøker til examen philosophicum, var omsynet til studentanes føresetnader og faglege utbytte det overordna.

Svein Smelvær og Atle Måseide

Polsk brevvenn

Som en del av vår aldri sviktende lezerservice, starter Utopia brevspalte. Polsk biologistudent søker brevvener via NSU, som har formidlet videre til media. Brevet følger her:

Hallo!

My name is Izabela Wiśniewska. I'm student of biology. I write to you from Poland.

I would like to correspond with Norwegian students. Can you help me?

I'm 21 years old. I'm learning in Poznań university since three years.

My specialization is ecology, exactly hydrobiology. I'm interested in geography too. I think Norway is very interesting country. I'm fascinating yours nature and landscape. I'm curious about yours daily studying and living problems.

My English is not the best, but I hope yours letters help me to learn.

I live in Gorzów, but now I'm living in student home.

I send you one's greetings. I'm waiting for letters

Iza Wiśniewska

My adress in Poznań:

Izabela Wiśniewska
ul. Obornicka 80 a
DS «Jagienka»
60-649 Poznań
Poland-Polska

or in Gorzów
ul. Zabytkowa 4/2
66-400 Gorzów
Wielkopolski

(Utopias red. tar intet ansvar for språkføringen, så alle brev fra universitetsansatte om den generelle nivåsenkningen blant studenter (da jeg var student skrev vi latin, men i dag – i dag kan ikke ungdommen regne engelsk, ei heller bære floss når de ikke engang har skjortebreyst, og går i arbeidsklær helt uten... på Heltberg gikk vi aldri med dongery til snippkjolen og punsjen...) går rett i papirkurven.

Om snøen som falt i fjor

Snøen smelter og vi glemmer den. Så enkelt er det ikke å fortrenge Utopia: Heldigvis!

Jeg vil kommentere avisas dekning av den såkalte aksjonen på Ex.phil. Selve aksjonen utover det som står i Utopia, kjenner jeg ikke til. For å bli misforstått og kranglet med på en riktig måte, vil jeg for det første slå fast at jeg synes studenter både har rett og plikt til å sette i gang det meste. Stort sett kan man følge Politimester Bastians leveregel – av og til må denne brytes. Det behøver ikke å være riktig det man gjør, men som regel er det riktig å foreta seg noe.

Jeg baserer meg på Utopia nr. 11, 8. nov. (leder – intervju med studentene) og nr. 12 – (intervju med Melø).

Manglende vilje og eller evne til å lese en bok er ikke fagkritikk. Dette bør utdypes. Her vil jeg kort si: Det er mange veier til målet. Pensumlitteraturen er en vei å gå. Som regel må vi studenter dobbeltkvalifisere oss (slit-somt, men svært nyttig og absolutt påkrevd i et studium). Vi må lese og skaffe oss oversikt over pensum. vi må finne annet relevant stoff – som regel har det blitt mer samfunnskritisk stoff, f.eks. eller kanskje mer vekt på primærkilder. Som sagt: Mange muligheter. Dette kombinert med et aktivt faglig miljø gir større kunnskap, høyere nivå og gjør pensum til en kontinuerlig prosess hvor vi også er litt kvalifisert til å si noe faglig fornuftig. At et tilfeldig kull skal bestemme at neste kull ikke skal legge vekt på en spesiell bok, f.eks. er utifra dette forkastelig.

Antall underskrifter på et opprop har aldri vært proporsjonalt med kvaliteten/innholdet på samme opprop. (Jeg sitter inne med en del stygge eksempler. De skal jeg ikke benytte meg av). Men når lederen i nr. 11 drømmer seg tilbake til de gale 70-årene er det riktig å rope ut et varsko. På den tiden tok fagkritikken mange rare retninger. På Blindern i 1974, da jeg tok Ex.Phil., hadde vi fagkritisk utvalg. Vi dundra løs på «idealistiske» og «metafysiske» lære-

re og filosofer. Vi ønsket skolelring i våre (og folkets) klassikere: Marx, Engels, Lenin, Stalin og Mao. Resten var stort sett borgerlig tankegods som vi var nødt til å bale med. Men vi påsto aldri at vi ikke forsto. Problemet var heller omvendt: Det var vi og våre fem store som forvaltet sannheten. De som vil drømme seg tilbake til slike tilstander får gjøre det uten meg.

Det finnes ikke organisert fagkritikk på Universitetet i Tromsø. Dette er hovedproblemet for studentene og i fagene. Det er nemlig fagene som binder oss sammen. Det er myter at fellesskapet mellom studenter utgjøres av felles sosiale forhold og et gruppefellesskap f.eks. mot vitenskapelig ansatte. (At vi for de kantineansatte virker som en vill gjeng som legger igjen en masse søppel etter oss gjør oss ikke mer allierte. Noen av oss mangler vanlig ryddeskikk.

Tvert imot har vi så ulike sosiale betingelser før, i og etter studietiden at det er nærmest umulig å si noe klokt om begrepet student utover det at det er en som studerer.

I viktige saker går aldri motsigelsene mellom ulike grupper, men mellom ulike meninger og prinsipper. Det er tydelig her på huset: Solidaritet eller egeninteresse står opp mot hverandre i sak på sak.

Studenter og ansatte er representert over hele skalaen av meninger.

Og proffe-veldet er en sagablott enten vi vil det eller ikke: Jeg kjenner bare til ISV og der er det jo heller ingen proffer! «Velde» tekingen er i seg selv lite fruktbar.

La oss heller møtes å diskutere 70-åra og hva fagkritikk er og ikke er. vi blir sikkert ikke enige, men diskusjoner kan i alle fall klargjøre. La ikke galskapen i 70-åra kneble studentpolitikken i 80-åra! Til slutt vil jeg ta for meg arbeidsplassen vår på en annen måte. Det er så pent her! Det er masse å være imponert over.

Jan Erik Vold:
Den første snøen, dette hadde jeg glemt.

F.eks. antallet toaletter.

Men det aller flotteste er all den kunstneriske utsmykningen. Jeg har aldri vært på en så vakker arbeidsplass. Man blir snill (-ere) i slike omgivelser. (Her skal jeg ikke ta opp at noe kan være upraktisk, tørr luft osv.) Jeg skulle ønske det kunne arrangeres omvisninger – også for folk i Tromsø – har de sett alle universitetets skatter??

Omvisningene kunne gå et par ganger i semesteret. Da kunne også instituttene skjulte skatter komme fram i lyset. F.eks. Britta Marakatts tekstilarbeider på rom nr. 2033. Og skulpturer uten tittel og navn kunne bli til glede for flere.

Og biblioteket. Det har vært flott å ha lesesalplass midt mellom hauger av spennende romaner. Jeg hadde aldri fått lest så mye skjønnlitteratur uten en slik arbeidsvei.

Og gardenene i kantinen: OG KAKENE I UB-kantinen!

Et savn er kari Rolfsens skulpturer som hun av og til utfører i – ja du gjetter riktig: Kransekakedeig. At kunstopplevelse også kan gå gjennom magen er jo ikke noe nytt. Noe for Samskipnaden i Tromsø? (Hva med 5% av idrettshallbyggingsutgiftene til spiselige skulpturer for kakemonser?)

Alt i alt synes jeg det er store muligheter for et godt år! Og vi på samfunnsfagene og i humaniora skal slett ikke forville. Løp ut og kjøp Rolf Jacobsens siste diktsamling «Nat-tåpent» og slå opp på dette diktet:

SI OSS DET

Alt er elektroener, sier de vise.

Kraftfelt, hvirvlende atomkjerner

i avsindige hastigheter

i det fullstendig tomme rom.

Da er det vi kommer og spør

– hvor kommer så tannpinnen fra

eller gleden over den første

softisen

tidlig i mai?

Si oss det

Aina Moen, skoleforskning, ISV

Psykologistudiet i Tromsø

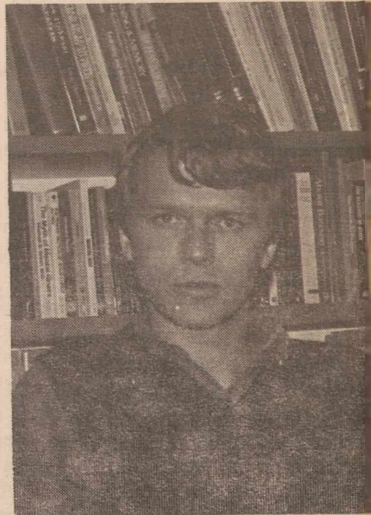
I anledning Hanne Gjerms artikkel i Utopia 28. november ønsker jeg å gjøre oppmerksom på en feilaktig opplysning som framkom i diverse avisoppslag. I følge artikkelen i StudVest skal jeg ha sagt at «undervisningen ved grunnfaget i Bergen er dårligere enn i Tromsø», og at de dessuten har et «dårligere pensum» i Bergen. Jeg har verken sagt eller ment dette.

Det jeg sa i telefonintervjuet var at pensum i Tromsø sannsynligvis kommer godt ut sammenlignet med de øvrige universitetene fordi vi i Tromsø har større frihet til raskt å kunne gjennomføre utskiftninger og andre endringer i pensum. Hvorvidt undervisningen er god eller dårlig i Bergen har jeg ingen forutsetninger for å uttale meg om. Dersom Gjerme eller Utopia-redaksjonen hadde tatt kontakt før artikkelen ble trykket, kunne denne feilen blitt oppklart.

Frode Svartdal

Kommentar:

Mitt innlegg var en personlig ytring grunnet på to artikler i

F. Svartdal (Arkivfoto).

Tromsø og Aftenposten. Jeg sa ingen grunn til å ta kontakt med Svartdal før artikkelen ble trykket. Derimot er det beklagelig at artikkelen som jeg hadde som utgangspunkt inneholdt uriktige opplysninger.

Hanne Gjerme

Liv, forvitring og professorvelde

I siste nr. av Utopia anmeldes Yngvar Løchens bok «Liv og forvitring». Jeg skal ikke kommentere annet enn et spesielt punkt i anmeldelsen, men vil ellers anbefale alle som er interessert i Universitet å lese boka.

Men i første avsnitt av anmeldelsen skriver Bjørn Brox: «Løchen påviser i detalj hvor nært problemet er knyttet til Universitetets egne styringsstruktur. Universitetsdemokratiet fremmer splittelse og uansvarlighet. Universitetet trenger en sterkere ledelse...»

Jeg forstår anmelderens slik at han går ut fra at om vi bare hadde «det gammeldage professorvelde», så ville vi ha kunnet unngå «forvitring». Det er mulig at han her bygger på noen av Løchens formuleringer, selv om han trekker andre konklusjoner.

Med tanke på den fortsatte diskusjon er det helt avgjørende å få strukket hull på denne myten som jeg vil oppsummere slik: «Før det såkalte studentopprøret var det klare linjer. Både innsikt og innflytelse var fordelt i samsvar med lønnsregulativet, slik at professoren hadde nesten alt, og studentene nesten ingenting. Derfor fantes klare kriterier for godt og dårlig, og denne målestokken ble forvaltet av hierarkiet på en forutsigbar og entydig måte».

Har det vært slik noengang? Det har det nok, men bare på udisiplinære institutter, helst små arbeidsplasser med ett fag, eller i alle fall en professor. Men der slike forutsetninger er tilstede i dag, selv under dagens universitetsdemokrati, og større flerfagsinstitutter, dannes det sub-miljøer med like entydige kriterier, og enighet om standarder, som under det gammeldage formelle hierarki. Om det er et fag som er entydig definert ved at det handler om nervene, bergartene eller jonsfæren, har det klare grenser mot andre fag, og en lett kontrollerbar kompetansemessig lagdeling. Professoren kan verken utfordres av professoren i nabo-faget eller hovedfagsstudentene, bare av sine entydige kolleger på andre universiteter og i andre land. Utdanning og forskerutdanning får lett karakter av kloning (noe som i og for seg ikke er til hinder for utvikling av originalitet og kumulativ vekst i kunnskap og innsikt).

Men poenget er at de formelle demokratiske styringsformer som ble innført overalt for 15 år siden, ikke har skapt vesentlige endringer i dette bildet. – Om vi skifter fokus til samfunnsfagene, som såvel Løchen som anmelderen og undertegnede arbeider med, er

denne tilstanden helt enkelt uoppnåelig. Illusjonen at vi kan få «medisinske» tilstander i samfunnsvitenskapen, er en viktig årsak til at det er så unødvendig mye rot, usikkerhet og frustrasjon i disse fagene.

Jeg skal stikkordmessig summere opp årsakene til at ISV vanskelig kan få en organisasjon som likner på et gammeldags udisiplinært, hierarkisk institutt.

1. Samfunnsvitenskapens forskjellige disipliner kan ha, og har ofte, samme fenomen i verden som objekt. Fagene kan ikke bli enige om «teigdeling», slik bakteriologer og mykologer kan bli enige om klare grenser mellom sine fag. Og om det skulle institueres slike grenser, ville jeg kalle det et attentat mot sjølve det samfunnsvitenskapelige fellesprosjekt. I den utstrekning samfunnsvitenskap klarer å etablere monopol på et eller annet aspekt eller felt av samfunnslivet, er de i sterk fare for å bli meningsløse eller farlige. Derfor vil forholdet mellom disiplinene på et flerfagsinstitutt med nødvendighet være preget av usikkerhet: I gunstige tilfeller reell konkurranse, i ugunstige tilfelle

tilstivnet våpnet nøytralitet eller åpen konflikt.

– Det er ikke lett å vise en kollega «respekt», og unngå å «baktale» vedkommende overfor studentene, om en av faglige grunner er sterkt kritisk til hans eller hennes analyse av et samfunnsmessig fenomen som en sjøl veit noe om. I gunstige tilfelle kan det tenkes at det lykkes å skape en åpen akademisk arena, der kritikk kan bety noe, og få konsekvenser, f.eks. gjennom at den kritiserte kan tenkes å si: «Du har visst rett. Det er nok best at jeg lærer meg hvordan du gjør det, for du har overbevist meg om at din synsmåte er mest fruktbar.» Det var dette vi hadde håp om å få til da ISV ble etablert. – Om dette ikke går, vil en bare kunne kjøpe seg fred og ro og vennskapelige kollegiale forhold ved å unnlate å si fra når en synes at kollegene er på jorden.

2. Samfunnsvitenskapen har ingen muligheter for å «lukke seg» mot samfunnet, og gjøre seg usårbar for kritikk og immun mot ideologisk «smitte» fra omgivelsene. Svært mange av samfunnsvitenskapens viktigste tema er også politiske strids-spørsmål. Det er vanskelig å

operere med stabile faginterne kriterier for godt og dårlig, også av slike grunner som at du utnevnes til geni (eller helgen) av politiske grupperinger og media dersom noe du sier kan brukes til fordel for deres interesser, eller mot motstanderne. Derimot blir du lett idiot, eller helst kjeltring, for de som konklusjonene river i nesen på. – Det som gjør det aller vanskeligst, er tendensen til at visse grupperinger innafor fagene skaffer seg sterke koalisjonspartnere utafør. Det har hendt under både grønne, røde og blå opinionsbølger. Dette er ikke lett å rette på ved å lage mer hierarkiske styringssystemer på instituttene. Men det ville hjelpe veldig om det lot seg gjøre å utvikle mer bevisste, profesjonelle holdninger blant lærere og studenter.

I forlengelsen av disse punktene ligger det en dyster mulighet: Siden noen av problemene skyldes mangel på klare grenser mellom fagene, (slik at de «overlapper»), og andre skyldes stor allmenn, offentlig interesse for det som foregår på instituttene, kan noen komme på den «løsning», å lage innkapslede disiplinære smågrupper på slike arbeidsplasser som ISV. I slike innkapslede fag kan det etableres klare hierarkier, nabofagene behøver en ikke å bry seg med, og en kan lære seg å «snakke latin», slik som medisinene gjør med så godt resultat. Og særlig dersom en klarer å underkommunisere konfliktinnholdet i det en etablerer og formidler av kunnskap om samfunnet, skulle det være gode muligheter til å få slike «mini-institutter», til å likne på et institutt for blærehalskjertelfysiologi.

Det er en slik utvikling som er den reelle trusselen mot ISV. Det er vel i og for seg en logisk konsekvens av at vi aldri klarte å få full oppslutning om det ambisiøse fellesprosjektet. Det vi prøvde å gjøre var vel for vanskelig. – Likevel vil det være sørgelig om det brer seg den oppfatning at det er den formelle fordelinga av makt på instituttene som har skapt problemene, og at en kan gjen-skape «den tapte tilstanden» av faglig ro og orden, ved å innføre mer hierarkiske styringsformer.

Av Ottar Brox

Student-demokratiet dør – redd det!

Skal vi hindre at tanken om studentdemokratiet blir en saga blott, må det handles. Urnevalg må innføres til alle viktige valg for å få deltakelsesprosenten opp. Antall råd og utvalg må saneres slik at ikke de aktive sliter seg ihjel og

føler de ikke får noe igjen i form av innflytelse. Endelig må hver enkelt student føle et langt sterkere ansvar for å ta del i arbeidet med å utforme sin hverdag.

Passiviteten brer seg blant studenter flest. Folk flest er opptatt av eksamener og jobb.

Ikke noe galt i det, men vi risikerer at makten glir over til en selvbestaltet elite, studentpolitikere som dominerer allmøtene og tar alle verv men allikevel ikke har noen innflytelse. Resultatet er både at studentene som gruppe får mindre og mindre å si, samtidig som færre og færre utformer standpunktene på vegne av studentene. Skal trenden snu, må vi ta endel hevdvunne tradisjoner opp til vurdering.

1. For det første må radikale studentpamper legge bort sin motvilje mot urnevalg. Undersøkelser viser klinkende klart at langt flere studenter deltar i valgene ved urnevalg enn ved allmøtevalg. Fremdeles bør allmøtene ha sin misjon for å få presentert kandidatene, men selve valget bør foregå hemmelig og over en viss tid for å sikre maksimal valgdeltakelse. Endel av allmøtevalgene er i ferd med å gli ut i pa-

rodier som ikke tjener studentene.

2. For det andre må vi gå i bresjen for å få lagt en del av de utallige råd og utvalg som eksisterer. For et par år siden ble det undersøkt hva de ulike studentorganene brukte sin tid til. For et studentutvalg var 60% av sakene på dagsorden oppnevning av representanter i diverse komiteer! Vi kjenner utviklingen: Hver gang noen har en god ide blir det nedsatt et utvalg. Aldri er det noen som tør å foreslå nedleggelse og antall råd, komiteer og utvalg vokser over alle grenser.

Konsekvensene er at et lite antall studenter må fly fra møte til møte for å fylle alle vervene. De får alt for liten tid til å fordype seg i de viktigste spørsmålene. Og dermed blir studentene ofte uten reell innflytelse. Målet må være å få mer innflytelse i færre organer.

3. Og for det tredje må hver enkelt av oss forsøke å over-

bevise sidemannen på lesesalen at det ikke er betydningsløst om han/hun møter. Vi står i fare for å komme dit hen at bare et fåtall studenter gidder å være med å utforme studentpolitikken, velge representanter, osv. Studentdemokratiet hviler på forutsetningen om at

så mange som mulig skal delta i beslutningene, uavhengig om de er glødende idealister, ihuga møteplagere eller bare vanlige studenter.

Av Fredrik Carlsen, formann i Norges konservative Studenterforbund.

Ingen selger

Bokverk

– billigere enn oss.

I VÅR FORRETNING FÅR DU:

- Alle bokverk til samme pris som forlagsagentene tilbyr.
- Ikke tillegg av moms på bøker.
- Ikke tillegg for avbetaling.
- Bokverk på like gunstige ratevilkår som forlagene tilbyr.
- Se utvalget av verk før du bestemmer deg.
- Hjemlån av aktuelle verk, uten kjøpepress eller risiko.

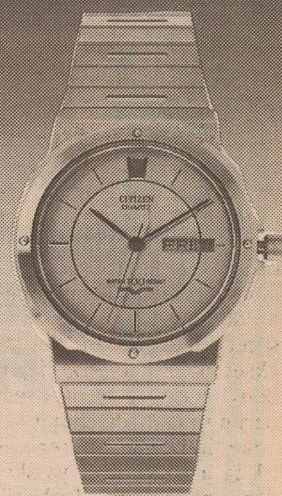
UNIBOK

UNIVERSITETSBOKHANDEL

Postboks 761 – 9001 Tromsø

Tlf. (083) 81 012

CITIZEN
THE SPORTING
LIFE

NORGES URMAKER FORBUND
URBEVIS
FORSIKRING/GARANTI

98 76 54 32

US FOR HELE FAMILIEN
UNIBOKS KUNNSKAP
STORTORGET 3 TIL UNIBOKS 9001 TROMSØ

EN KORREKSJON

Jeg har ikke sagt til Utopia at det er lærere som står bak undersøkelsen mot *Filosofiens Historie*. Men jeg utelukker ikke at Johnny Aak kan ha oppfattet det slik.

Det viktige i denne saken er ikke hvilken historie listen har, men at 209 studenter har skrevet under på at de finner boken vanskelig.

Hjørdis Nerheim

GEDIGEN KVINNEFIASKO

Det har «dessverre» gått nedennom og hjem med oppstarten til det nye semesteremnet i såkalte kvinnestudier som skulle starte opp nå i vårsemesteret.

På informasjonsmøtet om faget møtte det bare opp 5 personer utenom lærerkreftene.

Tre personer
Etter informasjonsmøtet ble det klart at flere personer var interessert i og begynne med studiet. Lisbeth Holtedal sier til Utropia at hun under planleggingen av studiet hadde fått god respons fra personer som tidligere var knyttet til kjønnsrolleseminarene. Samtidig var det også en del hovedfagsstudenter som sa seg interessert.

Men når studiet nå er kommet i gang har bare tre personer sagt seg interessert.

To personer
Etter at forelesningene hadde kommet i gang viste det seg at bare to personer møtte opp på forelesningene.

Noen av deltakerne på seminaret uttaler til Utropia at studieopplegget var for tøft til og kombinere andre fag med. Dessuten var mange av de som kunne tenke

seg og begynne på kvinnestudiet allerede kommet i gang med statistikkurset på storfag.

En person
I det Utropia går i trykken er det nå bare en person som har møtt på forelesningene sist uke. Det har derfor blitt innkalt til krisemøte ved ISV for og vurdere situasjonen for fagtilbudet. Ingeborg Harsten som også er knyttet til kvinnestudiet sier at hun kan vise til et skriv fra 1977 der det blir fastslått at om to studenter krever det kan fagtilbudet opprettholdes. I en kommentar til Utropia sier Boia Sæverud at brevet som Harsten viser til, ikke kan brukes som argument for å holde studiet oppe med så få studenter. Det er å tolke brevet feil, sier Sæverud.

Studiet nedlegges?
På krisemøtet fredag 22/1 hvor Lisbeth Holtedal, Ingeborg Harsten og seksjonsleder Nils Aarseth deltok ble det bl.a. gjort klart at en skulle forsøke en uke til for å se om det kom flere deltakere,

hvis ikke skulle kvinnestudiet legges på is inntil videre.

Ikke nedlegges
I et intervju med Utropia sier Holtedal at de nå hadde tre personer som skulle ta eksamen i faget, og at studietilbudet skulle fortsette som før. Denne kommentaren får Utropia servert en halv time etter krisemøtet der det ble bestemt at studiet sannsynligvis skulle legges på is.

De påstandene i lydbandintervjuet med Holtedal stemmer ikke overens med utsagnene til Aarseth som undertegnede tilfeldig får servert over en brigg en time etterpå.

Hvem har ansvaret?
Det spørsmålet som reiser seg er hvem som har ansvaret for at kvinnestudiet ble satt i gang dette semesteret.

Avgjørelsen om at studiet skulle igangsettes ble bestemt på instituttrådsrådet den 13/12 1985. I overkant av en mnd. etterpå var studiet i gang. På rådsrådet var det en meget livlig diskusjon om

studiet skulle settes i gang allerede til våren, det ble også pekt på at det var vanskelig å ta en avgjørelse når Holtedal og co ikke hadde lagt fram en pensumliste eller en skikkelig studieplan en gang. Uten å ta stilling til de økonomiske rammer eller tidspunkt for oppstart av studiet, ble saken oversendt styret.

Holtedal har ansvaret
Om ansvarsforholdet sier Holtedal følgende: «Når saksbehandlingen først var kommet så langt så mente vi som sto bak kvinnestudiet at det burde komme i gang i vår. Dette fordi vårsemesteret er lengere.» Det er derfor tydelig at det er Holtedal og co som har presset dette igjennom slik at det ble påbegynt i vår. Holtedal mener at markedsføringen av studiet har vært god selv om studietilbudet ikke kom med i studiehandboka. Vi har hatt en del annonser i avisene og har fått god mediaomtale. Men det ser «dessverre» ut som om at det ikke har hjulpet noe særlig.

Penger
Det har blitt bevilget 45.000,- fra universitetet sentralt til kvinnestudiet. Skulle studiet fortsette med så få studenter ville det bli en sløsing av offentlige midler uten like. I tillegg til disse midlene kommer jo lønn til de som skal være lærere på kurset.

Grunnen til at kvinnestudiet har fått så få studenter kan være mange. For det første er undervisningsopplegget for tøft når en skal ha nesten like stort pensum som på et grunnfag, dette fører til at studentene ikke kan følge med i andre faglige aktiviteter. For det andre er det alt for mange forelesninger 2x4 i uka i perioder.

Og for det tredje så må studentene prioritere mere matnyttige fag som gir bedre kompetanse. Med dagens studiefinansiering blir studentene mye mere kritisk til hvilke fag som gir uttelling i arbeidslivet. En lever ikke lenger i 1970.

Studentradioen søker folk

UTROPIA: Harald Gjesvik

Studentradioen er i full gang igjen, men de søker flere medarbeidere. Alle som har lyst til å drive med radio, på all verdens områder, er hjertelig velkommen, sier redaktør Vahid Ala'i til Utropia.

Er du interessert i nærradio så har du mulighetene til å få utfolde deg i studentradioen. De trenger folk til å spille plater/prate løst til kulturredaksjonen, faglig stoff og noen som vil lage temaprogrammer. Og framfor alt er de åpne for dine egne ideer. Heaven is Limit.

ISL og ISV studenter

Noe overraskende for mange, er det vel at det særlig er studenter fra ISV og ISL som har uteblitt. I andre studentaktiviteter er de gjerne overrepresentert. Det er ikke til forkleinelse for de an-

dre instituttene, absolutt ikke, sier Vahid, men vi trenger å være representert på alle institutter for å kunne dekke universitetet skikkelig. Men for all del, alle er like velkommen.

Fleksitid

For de mange som føler seg presset av økonomi og eksamen er det viktig å understreke at du bestemmer selv hvor mye tid du vil satse. Mens noen har glemt studier og havnet opp i radio arbeid for fullt, er det andre som slenger inneom nå og da, når ånden er over dem. Så selv om du ikke er fast medlem, er det bare å melde seg hvis du har en ide til et eller flere programmer. Og hvis du ikke liker å eksponere deg selv, så kan du bli tekniker. Så står nær-radio ditt hjerte nær, kontakt radioredaksjonen i Kjærbygget, sentrum.

Stunt-stafetten

Etter at filosofiposen med mel sist tok til ordet for sinnsro, er det vel på tide å rocke opp denne spalten en smule med en aldri så liten proletær kulturytring. Akkurat det gjøres best med et sitat fra den kjente, prisbelønnede proletarpoet Joe Strummer:

Wis MEN and streets kids together make a GREAT TEAM...

but can the old system be BEAT??

no...not without your participation.

RADICAL social change begins on the STREET!!

so if your looking for some ACTION..

CUT THE CRAP and GET OUT THERE.

Dermed skulle budskapet for det nye året vært formidlet også til parnasset i Brevika....

Rune Hagen

Og der kutter Utropias red. Rune før han får sendt noen utfordring videre. Vi har lenge hatt en svak følelse av at vårt forsøk på å forløse det poetiske potensiale i studentmassene ikke har vært helt

vellykket. Faktisk har vi i mørke stunder tenkt at norsk poesi ville hatt det bedre uten vårt bidrag. Derfor benytter vi Runes sjuskete forsøk til å slippe unna med å bringe et sitat, til å istemme Stunt-stafettens:

Rune Hagen har vært så lite på lesesalen det siste semesteret at han er blitt fratatt plassen sin på hovedfagslesesalen på ISV. Kanskje han bruker for mye tid til å lese dikt?

Svanesang...

Snoen er grå
byen likeså
gråest er studium
dyrest er fludium
lånet er brukt
maten er slukt
ølet er flatt
sjelen er dratt
allting er leit
intet er greit
i Nordens Pari'
jeg gjør min sortie.

Jeg reiser mot solfylte strender,
langt vekk fra de ødselige grender.

Den lyriske åre blant Tromsø studenter.

September 85 - Januar 86
R.I.P.

Kan du lese teksten nedenfor

HVIS IKKE

BØR DU SØKE

KONTROLL

AV DINE

ØYNE!

Hilsen

Optikus

Magnus Jacobsen

Fr. Langesgt. 12

Tlf. (083) 82 710

MEDLEM
NORGES
OPTIKER
FORBUND

DENNE
BANKEN
FINNER DU
OVER HELE

NORGE

KREDITKASSEN
FISKERNES BANK

TROMSØ

Tlf. (083) 85 530

-og la oss
ta hånd om
FORSIKRINGEN!

STOREBRAND

NORDEN

BRILLER
KONTAKT-
LINSER

Storgt. 92 - Tlf. (083) 82 143
v/Kulturhuset

